

**PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE
LASY PAŃSTWOWE**

**SPRAWOZDANIE
FINANSOWO-GOSPODARCZE
ZA 2020 ROK**

**DYREKCJA GENERALNA LASÓW PAŃSTWOWYCH
WARSZAWA 2021**

SPIS TREŚCI

1. Organizacja Lasów Państwowych	3
2. Zasoby Lasów Państwowych	6
2.1. Zatrudnienie	6
2.2. Majątek	8
3. Przychody Lasów Państwowych	9
4. Koszty Lasów Państwowych	11
5. Wynagrodzenia	14
6. Wynik Lasów Państwowych	15
6.1. Rachunek zysków i strat	15
6.2. Wstępny podział zysku Lasów Państwowych	15
6.3. Nakłady na niefinansowe aktywa trwałe	16
7. Fundusz leśny	17
8. Wykonanie zadań w zakresie gospodarki leśnej	19
8.1. Działalność podstawowa	19
8.2. Działalność uboczna	27
8.3. Działalność dodatkowa	27
8.4. Realizacja innych działań związanych z gospodarką leśną	27
8.5. Działania Lasów Państwowych zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń	39
9. Zmiany w stanie majątku Lasów Państwowych w 2020 roku w porównaniu z rokiem 2019	41
10. Bilans Lasów Państwowych	42
11. Zaangażowanie kapitału Lasów Państwowych w innych podmiotach gospodarczych	43
12. Pozyskanie i sprzedaż drewna w 2020 roku	44
12.1. Pozyskanie drewna	44
12.2. Sprzedaż drewna	44
13. Promocja i współpraca międzynarodowa Lasów Państwowych	45
13.1. Działalność promocyjna i informacyjna	45
13.2. Współpraca międzynarodowa	48
14. Wybrane wskaźniki i parametry	49
15. Podsumowanie	50

1. Organizacja Lasów Państwowych

Podstawę prawną działania Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, zwanego dalej Lasami Państwowymi, w 2020 r. stanowiły m.in.: ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1463 ze zm.), Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. z 1994 r. Nr 134 poz. 692), ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217), rozporządzenia wydane z mocy ustawy o lasach przez ministra właściwego ds. środowiska.

Lasy Państwowe sprawują zarząd nad lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa. W ramach tego zarządu prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa.

Lasy Państwowe są państwową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej i reprezentują Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. Prowadzą działalność na zasadzie samodzielności finansowej. Lasami Państwowymi kieruje dyrektor generalny Lasów Państwowych przy pomocy dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. w skład Lasów Państwowych wchodziły następujące jednostki organizacyjne:

1) Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	1
2) regionalne dyrekcje Lasów Państwowych	17
3) nadleśnictwa	430
4) inne jednostki organizacyjne o zasięgu regionalnym, zwane dalej zakładami	15
5) inne jednostki organizacyjne o zasięgu krajowym, zwane dalej zakładami	7

Struktura zakładów według profilu ich działalności na dzień 31 grudnia 2020 r. przedstawiała się następująco:

Zakłady usługowe o zasięgu regionalnym:	Ogółem stan na 31.12.2020
1) zespoły składnic	3
2) gospodarstwa rybackie	2
3) zakłady transportu i spedycji	1
4) zakłady usługowo-produkcyjne	3
5) ośrodki transportu leśnego	2
6) zakłady usług leśnych	2
7) ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1
8) ośrodek strzelecki	1
Razem	15

Zakłady o zasięgu krajowym:	Ogółem stan na 31.12.2020
1) Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy LP w Bedoniu	1
2) Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	1
3) Leśny Bank Genów Kostrzyca w Miłkowie	1
4) Centrum Informacyjne Lasów Państwowych w Warszawie	1
5) Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie	1
6) Zakład Informatyki Lasów Państwowych w Sękocinie	1
7) Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych w Warszawie	1
Razem	7

Badania naukowe realizowane przez jednostki naukowo-badawcze na zlecenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w 2020 r. były badaniami zarówno o charakterze poznawczym, jak i użytkowym, a ich wyniki mają podstawowe znaczenie dla rozwoju wszystkich dziedzin leśnictwa. Głównym wykonawcą badań dla Lasów Państwowych w 2020 r. był Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL).

W 2020 r. na realizację 53 tematów badawczych Lasy Państwowe wydatkowały środki funduszu leśnego w łącznej kwocie 31 882,41 tys. zł, w tym na:

- 1) 24 tematy realizowane samodzielnie przez Instytut Badawczy Leśnictwa – 12 939,03 tys. zł;
- 2) 24 tematy realizowane samodzielnie przez uczelnie wyższe,
inne jednostki badawcze, stowarzyszenia itp. – 9 443,59 tys. zł;
- 3) 5 tematów realizowanych przez konsorcja badawcze – 9 449,79 tys. zł,
w tym w:
 - 3 tematach Instytut Badawczy Leśnictwa w roli Lidera,
 - 1 temacie Uniwersytet Rolniczy w Krakowie w roli Lidera,
 - 1 temacie Taxus SI w roli Lidera.

Uzyskane w ramach realizacji tematów badawczych wyniki prac, w zależności od ustaleń podjętych podczas komisyjnych odbiorów odnośnie do zakresu i formy ich upowszechniania, były przekazywane do podległych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, a także do innych jednostek spoza Lasów Państwowych, celem stosownego wykorzystania (wdrożenia).

2. Zasoby Lasów Państwowych

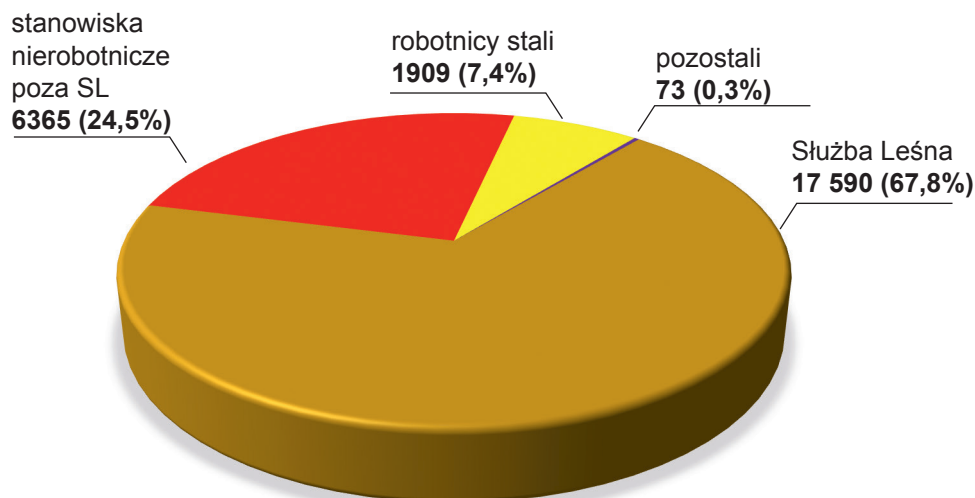
2.1. Zatrudnienie

W roku 2020 przeciętne miesięczne zatrudnienie w Lasach Państwowych wynosiło 25 937 etatów i w stosunku do 2019 r. było niższe o 436 etatów. Struktura zatrudnienia kształtowała się następująco:

– pracownicy stali	25 864 etaty,
w tym na stanowiskach nierobotniczych	23 955 etatów,
– pracownicy zatrudnieni na czas określony	73 etaty.

Struktura przeciętnego miesięcznego zatrudnienia w układzie grup jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w omawianym okresie przedstawiała się następująco:

1) w nadleśnictwach	23 497 etatów,
z tego:	
– w Służbie Leśnej	16 728 etatów,
– na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną	5 261 etatów,
– na stanowiskach robotniczych	1 508 etatów;
2) w zakładach o zasięgu regionalnym i krajowym	1 034 etaty,
w tym na stanowiskach nierobotniczych	609 etatów;
3) w Dyrekcji Generalnej i biurach regionalnych dyrekcji LP (łącznie z Zespołami Ochrony Lasu)	1 406 etatów,
w tym w Służbie Leśnej	855 etatów.

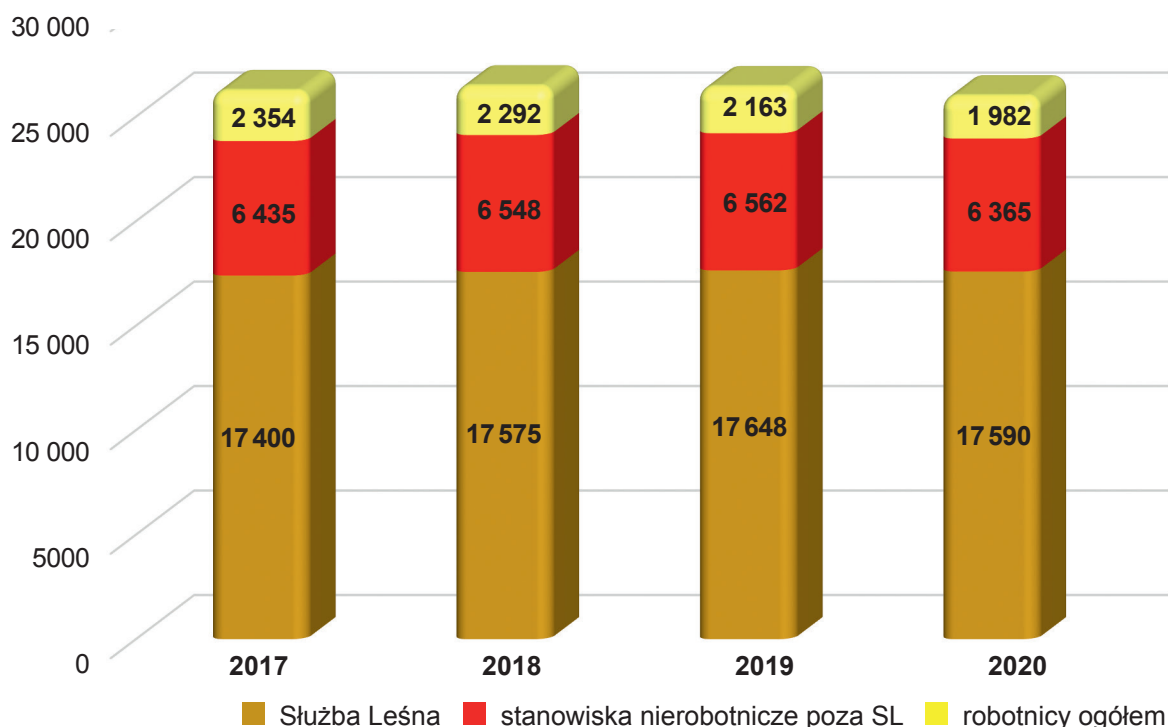

Struktura zatrudnienia w Lasach Państwowych w 2020 r. (etaty)

Analiza przeciętnego stanu zatrudnienia w Lasach Państwowych w latach 2017–2020 wykazuje zmniejszenie zatrudnienia ogółem w stosunku do 2017 r. W roku 2020 zatrudnienie zmalało o 436 etatów w stosunku do wykonania 2019 r. W 2020 r. na stanowiskach nierobotniczych wystąpił spadek zatrudnienia o 255 etatów, przy czym:

- w Służbie Leśnej zatrudnienie zmalało o 58 etatów w stosunku do 2019 r. i o 16 etatów w stosunku do roku 2018;
- liczba zatrudnionych na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną w stosunku do 2019 r. zmniejszyła się o 197 etatów, a w stosunku do roku 2018 o 183 etaty.

Na stanowiskach robotniczych nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia w porównaniu z rokiem 2019 o 181 etatów, a z rokiem 2018 – o 310 etatów.

Zatrudnienie w Lasach Państwowych w latach 2017–2020 (etaty)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w PGL Lasy Państwowe zatrudnionych było 25 671 osób, tj. o 731 osób mniej niż w ostatnim dniu 2019 r.

2.2. Majątek

Powierzchnia gruntów będących w zarządzie Lasów Państwowych

(według stanu na 31 grudnia 2020 r.)	7 609 519,86 ha
w tym:	
– lasy razem	7 319 348,77 ha
w tym: – grunty zalesione	6 966 587,56 ha
– grunty niezalesione	154 846,88 ha
– związane z gospodarką leśną	197 914,33 ha
– użytki rolne	135 553,59 ha
– nieużytki	89 696,82 ha
– wody	9 091,84 ha
– zadrzewienia i zakrzewienia	7 229,56 ha

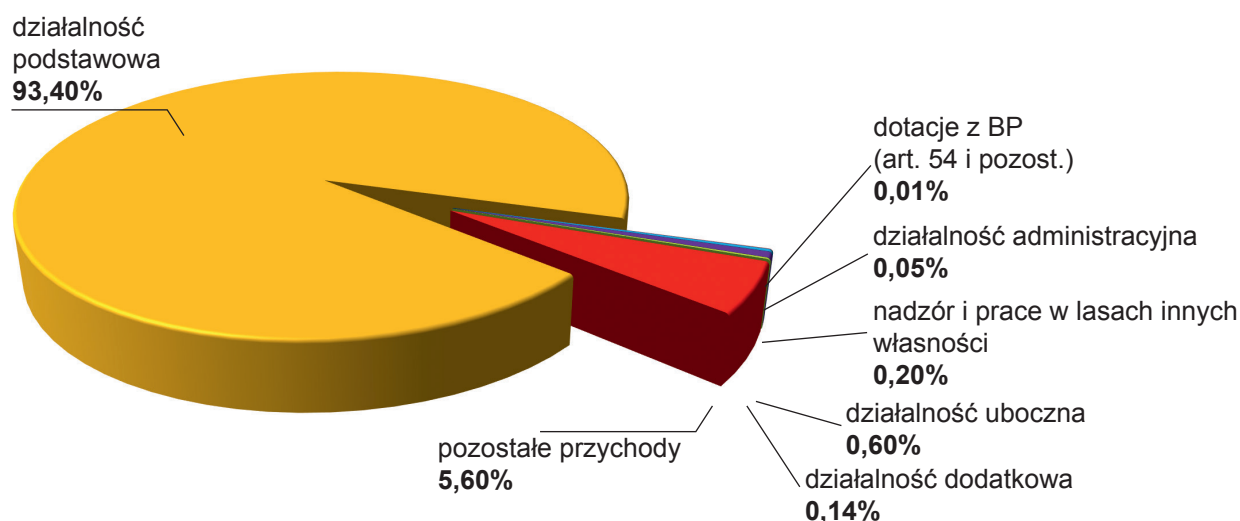
Zasoby drzewne (według stanu na 1 stycznia 2020 r.):

1) zasoby drzewne (w m ³ grubizny brutto)*	2 067,4 mln m ³
2) przeciętna zasobność drzewostanów:	
– w przeliczeniu na 1 ha gruntów zalesionych i niezalesionych*	290 m ³
– w przeliczeniu na 1 ha gruntów zalesionych	298 m ³
3) przyrost (bieżący roczny) grubizny brutto w m ³ /ha gruntów leśnych obliczony z ostatnich pięciu lat (2016–2020)*	9,24 m ³
4) bieżący roczny przyrost miąższości na pow. leśnej ogółem obliczony z pięciu ostatnich lat (2016–2020)*	66 555,0 tys. m ³
5) przyrost (przeciętny roczny) grubizny brutto w m ³ /ha gruntów leśnych obliczony z ostatnich dziesięciu lat (2011–2020)*	9,07 m ³
6) bieżący roczny przyrost miąższości na pow. leśnej ogółem obliczony z ostatnich dziesięciu lat (2011–2020)*	64 110,1 tys. m ³
7) wzrost zasobów drzewnych (brutto) w 2020 r.*	1,8 mln m ³

* Dane według Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu (WISL), wyniki za okres 2016–2020.

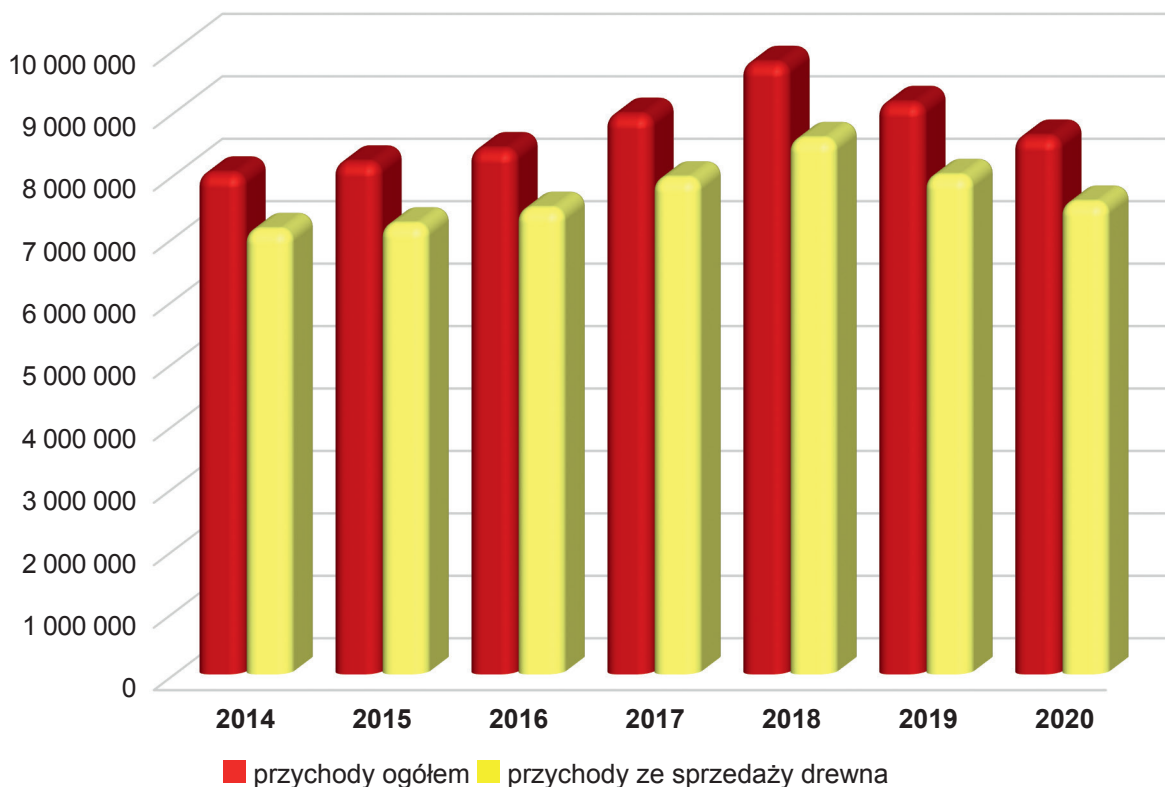
3. Przychody Lasów Państwowych

Przychody Lasów Państwowych w 2020 r.	8 610 872,6 tys. zł
w tym wybrane przychody nadleśnictw:	
1) z działalności podstawowej i administracyjnej (bez dotacji art. 54)	7 621 700,0 tys. zł
w tym z tytułu sprzedaży drewna	7 524 226,1 tys. zł
2) z działalności ubocznej	49 582,3 tys. zł
w tym z gospodarki łowieckiej	46 410,0 tys. zł
3) z działalności dodatkowej	11 064,4 tys. zł
w tym:	
– ze sprzedaży usług transportowo-warsztatowych	1 172,3 tys. zł
– ze sprzedaży produkcji przemysłowej i pozostałej dodatkowej	9 892,1 tys. zł
4) ze sprzedaży materiałów i z pozostałej sprzedaży	173 678,8 tys. zł
5) z dotacji budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową na podstawie art. 54 ustawy o lasach, z przeznaczeniem na sporządzenie planów zalesień gruntów porolnych	740,8 tys. zł
6) z tytułu środków budżetowych przekazanych na nadzór nad lasami innych własności	18 115,8 tys. zł
7) przychody z działalności bytowej	32 309,0 tys. zł

Struktura przychodów nadleśnictw w 2020 r.

W omawianym okresie Lasy Państwowe uzyskały przychody ze sprzedaży surowca drzewnego w kwocie 7 553 722 tys. zł, w tym 7 524 226,1 tys. zł pochodziło ze sprzedaży realizowanej przez nadleśnictwa.

Udział przychodów ze sprzedaży drewna w przychodach ogółem Lasów Państwowych w latach 2014–2020 (w tys. zł)

Procentowy udział przychodów ze sprzedaży drewna w przychodach ogółem Lasów Państwowych w kolejnych latach kształtował się odpowiednio: w 2014 – 88,7%, w 2015 – 87,9%, w 2016 – 88,6%, w 2017 – 88,6%, w 2018 – 87,5%, w 2019 – 87,2%. W roku 2020 przychody ze sprzedaży drewna stanowiły 87,7% przychodów ogółem Lasów Państwowych.

4. Koszty Lasów Państwowych

Koszty Lasów Państwowych w 2020 r. wyniosły ogółem **8 095 387,1 tys. zł**

w tym wybrane koszty nadleśnictw kształtowały się następująco:

4.1. Koszty działalności administracyjnej **3 558 509,3 tys. zł**

w tym:

1) utrzymanie Służby Leśnej w nadleśnictwach	2 373 156,6 tys. zł
2) pozostałe koszty administracyjne nadleśnictw	802 645,5 tys. zł

4.2. Podatek leśny **232 762,1 tys. zł**

**4.3. Koszty działalności podstawowej
(koszty sprzedaży)** **4 441 156,7 tys. zł**

(po obciążeniu kosztów bezpośrednich kosztami ogólnogospodarczymi i pozostałymi kosztami administracyjnymi)

Koszty na tę działalność, bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych (koszty wytworzenia)

3 686 134,1 tys. zł

w tym:

4.3.1. Nasiennictwo i selekcja (koszty wytworzenia) **48 217,0 tys. zł**

4.3.2. Hodowla lasu (koszty wytworzenia) **762 345,5 tys. zł**

w tym:

1) działalność w szkółkach leśnych (koszty bezpośrednie)	30 951,0 tys. zł
2) odnowienia i zalesienia, łącznie z przebudową drzewostanów
(koszty bezpośrednie)	350 290,8 tys. zł
3) poprawki i uzupełnienia (koszty bezpośrednie)	34 063,3 tys. zł
4) pielęgnowanie lasu (koszty bezpośrednie)	207 950,2 tys. zł
5) melioracje agrotechniczne (koszty bezpośrednie)	82 450,1 tys. zł

4.3.3. Ochrona lasu (koszty wytworzenia) **254 038,2 tys. zł**

w tym:

1) przed owadami (koszty bezpośrednie)	35 392,3 tys. zł
2) przed zwierzyną (koszty bezpośrednie)	164 021,4 tys. zł
3) ochrona przyrody (koszty bezpośrednie)	18 900,5 tys. zł

4.3.4. Ochrona przeciwpożarowa (koszty wytworzenia) 101 652,3 tys. zł

w tym zabiegi zabezpieczające obszary leśne przed pożarami
(koszty bezpośrednie) 31 140,4 tys. zł

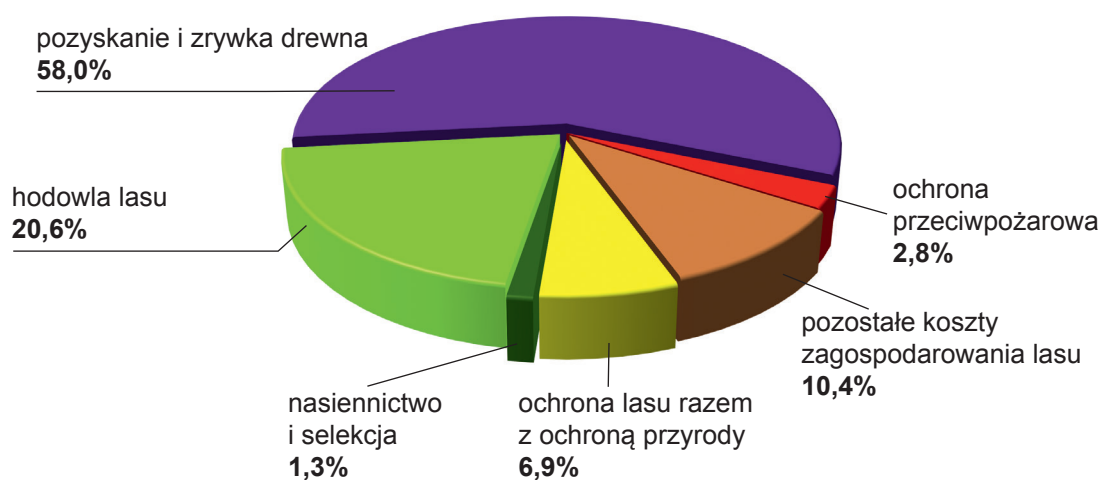
4.3.5. Pozyskanie i zrywka drewna (koszty wytworzenia) 2 137 433,8 tys. zł

w tym:

1) ścinka i wyrób sortymentów drewna (koszty bezpośrednie) 1 104 607,6 tys. zł

2) zrywka drewna, jego podwozu i wywozu do składnic
(koszty bezpośrednie) 976 907,7 tys. zł

3) pozostałe prace dotyczące pozyskania drewna
(koszty bezpośrednie) 49 291,8 tys. zł

**Struktura kosztów działalności podstawowej Lasów Państwowych w 2020 r.
(według kosztów wytworzenia)**

4.4. Koszty działalności ubocznej (koszty sprzedaży) 40 737,2 tys. zł

Koszty na tę działalność, bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych 40 805,1 tys. zł

w tym:

1) gospodarka łowiecka (koszty bezpośrednie) 38 390,1 tys. zł

2) pozyskanie choinek i stroiszu (koszty bezpośrednie) 988,3 tys. zł

3) szkółek zadrzewieniowych – handlowych (koszty bezpośrednie) 393,3 tys. zł

4) pozostałej działalności ubocznej (koszty bezpośrednie) 1,0 tys. zł

4.5. Koszty działalności dodatkowej **26 488,0 tys. zł**

(po obciążeniu kosztów bezpośrednich pozostałymi kosztami ogólnogospodarczymi oraz pozostałymi kosztami administracyjnymi)

Koszty tej działalności bez rozliczenia pozostałych kosztów administracyjnych (koszty wytworzenia) 22 115,0 tys. zł

w tym:

1) usługi transportowe (koszty bezpośrednie) 914,8 tys. zł

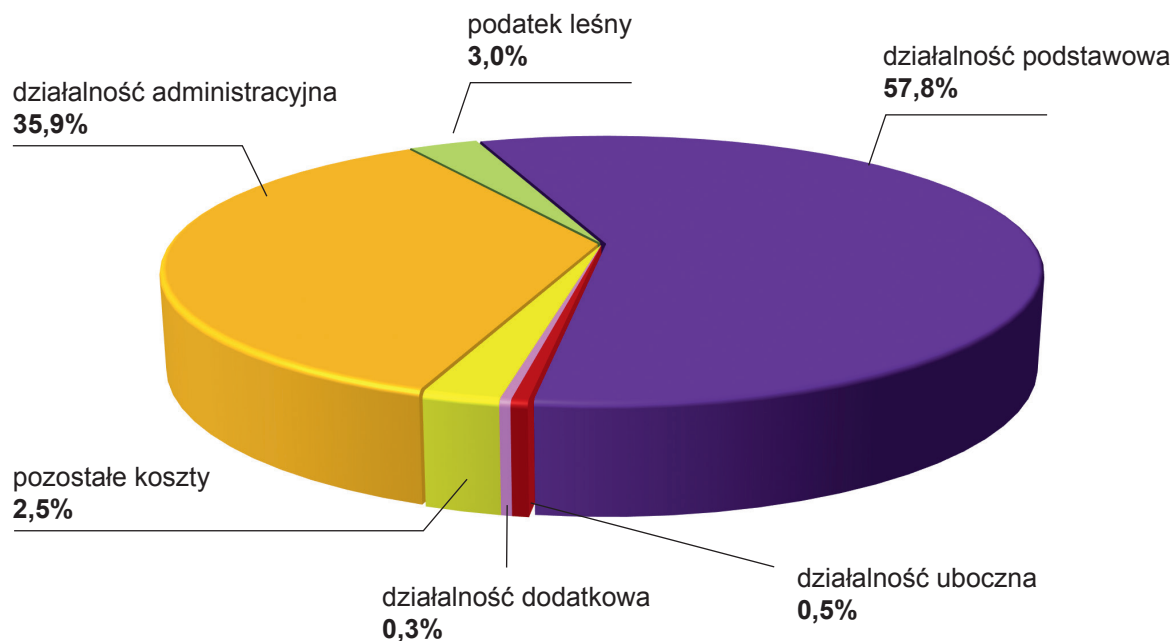
2) gospodarka łąkowo-rolna (koszty bezpośrednie) 12 842,7 tys. zł

4.6. Koszty działalności bytowej **40 769,0 tys. zł**

4.7. Różnica wartości remanentów **(-) 43 317,8 tys. zł**

(nie ujęta w koszcie wytworzenia)

Koszty ogólnogospodarcze nadleśnictw rozliczone na działalność podstawową, uboczną i dodatkową **27 586,9 tys. zł**

**Struktura kosztów nadleśnictw Lasów Państwowych w 2020 r.
(według kosztów własnych)**

5. Wynagrodzenia

W roku 2020 wydatkowano na wynagrodzenia **2 440 466,8 tys. zł**

Struktura ww. wydatków przedstawiała się następująco:

1) w nadleśnictwach	2 184 925,2 tys. zł
z tego:	
– Służba Leśna	1 695 493,1 tys. zł
– stanowiska nierobotnicze poza Służbą Leśną	384 138,5 tys. zł
– stanowiska robotnicze	105 293,6 tys. zł
2) w zakładach	85 307,2 tys. zł
w tym stanowiska nierobotnicze	58 012,2 tys. zł
3) w Dyrekcji Generalnej LP i biurach regionalnych dyrekcji LP, łącznie z Zespołami Ochrony Lasu	170 234,4 tys. zł
w tym Służba Leśna	118 799,9 tys. zł

Udział wynagrodzeń w kosztach ogółem w latach 2017–2020 kształtował się następująco:

	2017	2018	2019	2020
w Lasach Państwowych ogółem:	28,4%	27,5%	29,3%	30,1%
w nadleśnictwach:	26,9%	26,1%	27,8%	28,4%

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne ogółem w Lasach Państwowych wynosiło 7 841,0 zł.

6. Wynik Lasów Państwowych

6.1. Rachunek zysków i strat Lasów Państwowych

Wyszczególnienie	Wartość [tys. zł]
1. Razem przychody z tego:	8 610 872,6
1.1. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	8 149 886,1
1.2. Pozostałe przychody operacyjne	438 440,7
1.3. Przychody finansowe	22 545,8
2. Razem koszty z tego:	8 095 387,1
2.1. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	4 450 391,5
2.2. Koszty ogólnego zarządu	3 465 768,3
2.3. Pozostałe koszty operacyjne	159 039,6
2.4. Koszty finansowe	20 187,7
3. Zysk brutto	515 485,5
4. Podatek dochodowy	27 930,0
5. Zysk netto	487 555,5

6.2. Wstępny podział zysku Lasów Państwowych

Podział zysku netto w wysokości 487 555,5 tys. zł, wypracowanego przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych za rok 2020, przedstawia się następująco:

1) zasilenie kapitału (funduszu) własnego	461 693,8 tys. zł
z tego:	
– kapitał zasobów Lasów Państwowych	331 113,2 tys. zł
– fundusz leśny	130 580,6 tys. zł
2) zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	8 386,6 tys. zł
3) cele społecznie użyteczne	17 475,1 tys. zł

Proponowany podział zysku Lasów Państwowych za 2020 r. został dokonany po przeprowadzonej weryfikacji niewykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej nadleśnictw, o których mowa w § 19 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134 poz. 692).

6.3. Nakłady na niefinansowe aktywa trwale

W roku 2020 Lasy Państwowe poniosły nakłady na niefinansowe aktywa trwale w wysokości 481 293,8 tys. zł, a w wyniku zadań zakończonych wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych zwiększyła się o 510 680,8 tys. zł, w tym wzrost w poszczególnych grupach wyniósł:

– grunty	19 372,7 tys. zł
– budynki i lokale	153 862,4 tys. zł
– obiekty inżynierii wodnej i lądowej	276 880,0 tys. zł
– kotły i maszyny energetyczne	1 339,2 tys. zł
– maszyny i urządzenia techniczne ogólnego zastosowania	7 137,4 tys. zł
– maszyny, urządzenia i aparaty gospodarki leśnej	16 962,9 tys. zł
– urządzenia techniczne	9 546,2 tys. zł
– środki transportu	18 569,6 tys. zł
– inne środki trwałe	7 007,9 tys. zł
– inwentarz żywy	2,5 tys. zł

Zwiększeniu uległy także wartości niematerialne i prawne o 5 910,5 tys. zł.

7. Fundusz leśny

7.1. Stan funduszu leśnego na 1 stycznia 2020 r. wynosił 812 181,0 tys. zł

7.2. Zwiększenia 1 386 975,8 tys. zł

z tego:

1) odpis podstawowy obciążający koszty nadleśnictw
(art. 57 ust.1 pkt 1 ustawy o lasach)	1 053 391,7 tys. zł
2) dodatkowe dochody funduszu leśnego
(art. 57 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy o lasach)	137 569,8 tys. zł
3) dodatkowe dochody funduszu leśnego
(art. 57 ust. 2 ustawy o lasach)	41 686,6 tys. zł
4) dochody z udziału w spółkach
(art. 57 ust. 1 pkt 4 ustawy o lasach)	0,0 tys. zł
5) pozostałe przychody związane z Lasami Państwowymi	153 444,4 tys. zł
6) pozostałe przychody dotyczące lasów niestanowiących własności
Skarbu Państwa i parków narodowych	883,3 tys. zł

7.3. Zmniejszenia 1 467 641,5 tys. zł

z tego:

1) wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań
gospodarki leśnej oraz zadań dotyczących administracji publicznej
w zakresie leśnictwa	1 174 779,6 tys. zł
w tym wydatki z wydzielonej części funduszu leśnego zwanego fun-
duszem stabilizacji (art. 58 ust. 4 ustawy o lasach)	0,0 tys. zł
2) wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych LP	76 157,4 tys. zł
3) dofinansowanie jednostek specjalnych
(Leśny Bank Genów, Ośrodek Kultury Leśnej, Izba Pamięci)	14 497,6 tys. zł
4) tworzenie infrastruktury do prowadzenia gospodarki leśnej	10 273,9 tys. zł
z tego wydatki z wydzielonej części funduszu leśnego zwanego
funduszem stabilizacji (art. 58 ust. 4 ustawy o lasach)	0,0 tys. zł

5) badania naukowe	31 882,4 tys. zł
6) sporządzanie planów urządzenia lasu	65 049,4 tys. zł
7) prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych	0,0 tys. zł
8) tworzenie, dzielenie, likwidacja jednostek organizacyjnych LP	0,0 tys. zł
9) dofinansowanie zadań określonych w art. 58 ust. 3 i 3a ustawy o lasach	44 658,0 tys. zł
z tego: – koszty inwentaryzacji wielkoobszarowej Banku Danych o Lasach	12 200,0 tys. zł
– dofinansowanie zadań w parkach narodowych	30 311,3 tys. zł
– ryczałtowe koszty udziału przedstawicieli WODR w szacowaniu szkód łowieckich	116,1 tys. zł
– sporządzanie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	2 030,6 tys. zł
10) pozostałe	50 343,2 tys. zł
z tego: – koszt działań związanych z zapobieganiem ASF	4 433,5 tys. zł
– podatek dochodowy od osób prawnych	35 015,0 tys. zł
– nabywanie przez Skarb Państwa lasów lub gruntów	3 576,7 tys. zł
– organizacja szkoleń w zakresie szacowania szkód łowieckich	39,2 tys. zł
– inne wydatki z fund. leśnego lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	7 278 ,8 tys. zł
Stan funduszu leśnego na 31 grudnia 2020 r. wynosił	731 515,3 tys. zł

8. Wykonanie zadań w zakresie gospodarki leśnej

8.1. Działalność podstawowa

8.1.1. Rodzaje i skala zabiegów wykonanych w ramach ochrony lasu:

1) zabiegi ograniczające liczebność szkodliwych owadów (liściożerne, ryjkowce, szkodniki glebowe)	54,2 tys. ha
w tym przy użyciu sprzętu lotniczego	48,9 tys. ha
2) zabiegi zwalczające grzyby patogeniczne	8,8 tys. ha
3) zabiegi ochronne przed szkodami od zwierzyny (chemiczne i mechaniczne zabezpieczenie sadzonek)	69,4 tys. ha
w tym wykonanie grodzień	18,0 tys. ha

Z każdym rokiem w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych poprawia się sprawność działania systemu ochrony przeciwpożarowej lasu. Związane jest to jednak z dużymi nakładami finansowymi, jakie co roku Lasy Państwowe ponoszą na ochronę przeciwpożarową. W 2020 r. koszty poniesione na ochronę przeciwpożarową lasu wyniosły 96 583 tys. zł, w tym 26 056 tys. zł na lotnicze patrolowanie lasu i używanie samolotów do gaszenia pożarów.

Na terenie Lasów Państwowych funkcjonuje sieć meteorologicznych punktów pomiarowych, wykorzystywana do prognozowania zagrożenia pożarowego lasu. W jej skład wchodzi 60 punktów prognostycznych, 85 pomocniczych punktów pomiarowych. Punkty są równomiernie rozmieszczone w 60 strefach prognostycznych. Koszt ich utrzymania w 2020 r. wyniósł 1 023,3 tys. zł (78,9 tys. zł – modernizowanie i utrzymanie istniejącej aplikacji do zbierania, weryfikowania i prezentowania danych pomiarowych z sieci meteorologicznych punktów pomiarowych; 944,4 tys. zł – przesył danych pomiarowych, przeglądy okresowe, serwis techniczny i utrzymanie punktu zgłoszeniowego).

Lasy Państwowe w zakresie ochrony mienia przed pożarami współpracują z wieloma organizacjami i instytucjami, w tym w szczególności z Państwową Strażą Pożarną (PSP) i Ochotniczą Strażą Pożarną (OSP). Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, w miarę możliwości i w uzasadnionych przypadkach, przekazały w formie darowizny część dodatniego wyniku finansowego na cele społecznie użyteczne, w tym na rzecz jednostek użyteczności publicznej i oświatowej. W myśl ww. zapisu w 2020 r. udzielono wsparcia finansowego jednostkom PSP

w wysokości 362 tys. zł i OSP w kwocie 2 546 tys. zł. Dodatkowo w ramach projektu „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów”, dofinansowywanego z funduszy europejskich, Lasy Państwowe w roku 2020 rozliczyły wydatki dotyczące:

- wybudowania 12 oraz zmodernizowania 4 dostrzegalni pożarowych na łączną kwotę 5 058 973,71 zł netto wydatków kwalifikowanych,
- zakupu 17 zestawów sprzętu do lokalizacji pożarów za 1 590 633,58 zł netto wydatków kwalifikowanych,
- doposażenia 2 Punktów Alarmowo Dyspozycyjnych (PAD) na kwotę 25 013,58 zł netto wydatków kwalifikowanych.

8.1.2. Ważniejsze prace z zagospodarowania lasu:

1) ogólna powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych	1 802 ha
2) odnowienia i zalesienia (wraz z dolesianiem luk i wprowadzeniem II piętra)	64 180 ha
w tym:	
– odnowienia naturalne	8 031 ha
– zalesienia ogółem	344 ha
w tym sukcesja naturalna	72 ha
3) poprawki i uzupełnienia	4 433 ha
4) pielęgnowanie lasu ogółem	270 594 ha
w tym:	
– wprowadzanie podszytów	326 ha
– pielęgnowanie gleby i niszczenie chwastów	156 264 ha
– czyszczenia wczesne	44 816 ha
– czyszczenia późne	66 925 ha
– inne zabiegi pielęgnacyjne (w tym podkrzesywanie drzew)	2 264 ha
5) trzebieże ogółem	354 582 ha
w tym trzebieże wczesne	65 364 ha
6) melioracje ogółem	72 141 ha
w tym nawożenie mineralne lasu	19 ha

8.1.3. Formy ochrony przyrody

Na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych istnieje 1286 rezerwatów przyrody zajmujących łączną powierzchnię 124,1 tys. ha. Wyznaczone do końca roku 2020 134 obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) sieci Natura 2000 zajmują powierzchnię 2 206,91 tys. ha, natomiast 710 obszarów specjalnej ochrony siedlisk, mających znaczenie dla Wspólnoty, liczy 1 651,12 tys. ha.

Zgodnie z art. 58 ust. 3a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, środki funduszu leśnego mogą być przeznaczone na sfinansowanie działań, tj. badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej, ochronę przyrody w lasach realizowaną metodami gospodarki leśnej, oraz innych zadań z zakresu gospodarki leśnej w lasach znajdujących się w użytkowaniu wieczystym parków narodowych.

W 2020 r. PGL LP zawarło 25 umów z 21 parkami narodowymi na łączną kwotę 35,5 mln zł; ich realizacja osiągnęła poziom 30,3 mln zł, co stanowi 85% zakresu finansowego umów. Dofinansowanie parków narodowych ze środków funduszu leśnego odbywa się od roku 2012.

8.1.4. Społeczne funkcje lasu

Lasy Państwowe od wielu lat prowadzą intensywną działalność z wykorzystaniem obiektów edukacyjnych. Na terenie Lasów Państwowych znajduje się łącznie 5953 takich obiektów, w tym 53 ośrodki edukacji leśnej, 212 izb edukacji leśnej, 442 leśne wiaty edukacyjne, 758 leśnych ścieżek edukacyjnych, 1503 punkty edukacji leśnej oraz 2985 innych obiektów.

W 2020 r. ze względu na ograniczenia sanitarne spowodowane trwającą od marca 2020 r. pandemią koronawirusa (lockdown, ograniczenia w działalności placówek oświatowych, czasowe zamknięcie infrastruktury edukacyjnej i turystycznej itp.) z dotychczasowych tradycyjnych form edukacji oferowanych przez Lasy Państwowe, głównie w oparciu o obiekty edukacyjne, skorzystało znacznie mniej osób niż w latach poprzednich, tj. ok. 550 tys.

Na tradycyjną ofertę edukacyjną złożyły się:

- lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem;
- lekcje w izbach edukacji leśnej;
- spotkania z leśnikiem w szkołach;
- spotkania z leśnikiem poza szkołą;
- akcje i imprezy edukacyjne;

- wystawy edukacyjne;
- konkursy leśne;
- inne imprezy, np. festyny, targi itp.

Koszty utrzymania obiektów edukacyjnych wyniosły 14,4 mln zł.

Uzupełnieniem ograniczonych z powodu pandemii tradycyjnych działań edukacyjnych było rozszerzenie oferty edukacyjnej online i zajęć przeprowadzanych zdalnie. Została przygotowana i przekazana do MEiN lista materiałów edukacyjnych Lasów Państwowych, które mogą być wykorzystane przez szkoły w trakcie nauczania zdalnego. Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych rozpoczęły prowadzenie zajęć edukacyjnych w trybie zdalnym. Nadleśnictwa zanotowały ponad 1,2 mln wyświetleń różnego rodzaju zajęć i materiałów edukacyjnych udostępnianych online, z czego w możliwych do oszacowania formach edukacji zdalnej udział wzięło prawie 600 tys. osób. Na stronie internetowej Lasów Państwowych dostępne są materiały edukacyjne w postaci infografik, wydawnictw edukacyjnych oraz skierowane do konkretnych grup odbiorców propozycje edukacyjne pod hasłem #zostańwdomu.

Działania na rzecz udostępniania lasów skupiają się na zapewnieniu osobom korzystającym z lasu, bezpiecznego i ciekawego wypoczynku przy jednoczesnej ochronie zasobów przyrodniczych. Służy temu np. ukierunkowanie ruchu turystycznego i wprowadzenie ujednoczonych zasad zarządzania infrastrukturą turystyczną. Każde działanie poprzedzone jest konsultacjami, m.in. z przedstawicielami konkretnych grup zainteresowanych korzystaniem z lasu oraz z wybranymi pracownikami terenowymi LP. Działania wynikają m.in. z zapotrzebowania społecznego, uwzględniają aktualne trendy w turystyce i rekreacji, a także wpisują się w krajowe strategie i programy.

W ramach projektu rozwojowego PGL LP „Wielki Szlak Leśny” powstaje kompleksowa oferta turystyczna LP. Będzie ona zobrazowana na zmodernizowanej stronie czaswlas.pl. Nowoczesny, przystępny i aktualizowany na bieżąco portal z informacją turystyczną będzie zawierał m.in. pakiet informacji na temat bezpiecznego spędzania czasu w lesie, gotowe propozycje wycieczek skierowanych do konkretnych użytkowników itp. Główną funkcjonalnością portalu będzie mapa turystyczna Lasów Państwowych wraz z atrakcyjnymi propozycjami spędzania czasu w lesie. Mapa będzie dostępna w wersji mobilnej.

Na terenie Lasów Państwowych znajduje się 45 ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych, w tym 24 dzierżawione podmiotom zewnętrznym; 318 ośrodków/obiektów wypoczynkowych,

w tym 275 jest dzierżawionych; 62 kwatery myśliwskie, w tym 38 dzierżawionych; 313 pokoi gościnnych, w tym 29 dzierżawionych. Wśród powierzchniowej bazy noclegowej funkcjonuje 500 miejsc biwakowania, w tym 235 dzierżawionych i 18 pól biwakowych, w tym 16 dzierżawionych. Funkcjonuje 229 obozowisk harcerskich, w tym 41 jest dzierżawionych.

Wśród leśnej bazy nienoclegowej można wyszczególnić m.in. 1467 miejsc odpoczynku, w tym 105 dzierżawionych; 85 parkingów leśnych, w tym 12 dzierżawionych oraz 4262 miejsc postoju pojazdów, w tym 106 dzierżawionych. Zakończono etap inwentaryzacji szlaków turystycznych znajdujących się na gruntach będących w zarządzie Lasów Państwowych. Dzięki temu mamy pełną bazę obiektów turystycznych na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe, naniesioną na mapy udostępnione w Banku Danych o Lasach. Baza zasili leśny przewodnik turystyczny czaswlas.pl. Na terenie Lasów Państwowych przebiega ok. 4373 szlaków pieszych, ok. 3824 tras rowerowych, 607 szlaków konnych, 261 szlaków kajakowych (dane: wrzesień 2020).

W 2020 r. miało miejsce wdrożenie witryny internetowej czaswlas.pl, zgodnie z projektem funkcjonalno-graficznym; upublicznienie planowane jest na przełomie maja i czerwca 2021 r.

Opracowano także „Wyprawy”, czyli gotowe propozycje wycieczek turystycznych uwzględniające obiekty PGL LP z przeznaczeniem dla konkretnych grup odbiorców.

Dziesięć wypraw zostało zamieszczonych wraz z tłumaczeniem na język migowy na stronie www.lasy.gov.pl. Zostały one skonsultowane z ekspertami (lokalne organizacje turystyczne) i przetestowane w terenie.

Koszty utrzymania infrastruktury turystycznej w 2020 r. wyniosły 18 585 494 zł.

Przeprowadzono pilotaż udostępnienia 46 obszarów leśnych celem uprawiania aktywności typu bushcraft i surwiwal oraz wprowadzono wzór regulaminu korzystania z tych miejsc. Pilotaż został podsumowany rocznym badaniem ewaluacyjnym. Został oceniony bardzo pozytywnie zarówno przez użytkowników, jak i leśników. Większość użytkowników (85%) pozytywnie oceniła program pilotażowy. Także większość pracowników (77%) zadeklarowała, że nie zauważono żadnych negatywnych efektów pobytu użytkowników na obszarach pilotażowych.

Prowadzone są działania (artykuły, wywiady, nagrania video) promujące pozytywny wpływ lasu na zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne człowieka. Szczególny nacisk kładziony jest na propagowanie tzw. kąpieli leśnych.

Lasy Państwowe są sygnatariuszem programu Dostępność Plus. Aktywnie włączają się w działania na rzecz udostępniania terenów leśnych osobom z niepełnosprawnościami.

W ramach tego działania została stworzona mapa obiektów leśnych częściowo dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (dostępna na stronie www.lasy.gov.pl). Wykonano również audyty 4 obiektów edukacyjnych i turystycznych pod kątem dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na ich podstawie przygotowane zostaną wytyczne dla podobnych jednostek w Lasach Państwowych.

8.1.5. Pozyskanie drewna ogółem (netto bez kory) 38 232,5 tys. m³

1) w tym na gruntach leśnych: **38 217,5 tys. m³**

– grubizna 36 621,4 tys. m³

– drobnica 1 596,1 tys. m³

Rozmiar pozyskania grubizny według rodzajów użytkowania przedstawiał się następująco

(netto bez kory):

a) w rębniach zupełnych 7 538,2 tys. m³

b) w rębniach złożonych 10 431,4 tys. m³

c) w użytkach przygodnych rębnych i pozostałych rębnych 2 058,0 tys. m³

d) w użytkach przygodnych przedrębnych 2 674,1 tys. m³

e) w cięciach pielęgnacyjnych 13 919,7 tys. m³

2) w tym na gruntach nieleśnych (w tym w zadrzewieniach) w ramach użytkowania nieobjętego etatem cięć, na podstawie oddzielnych przepisów i decyzji właściwych organów administracyjnych (netto bez kory) **15,0 tys. m³**

– grubizna 11,5 tys. m³

– drobnica 3,5 tys. m³

Ponadto w ramach użytkowania nieobjętego etatem cięć na podstawie oddzielnych decyzji właściwych organów administracyjnych z powierzchni wyłączonych z zarządu oraz z powierzchni wyłączonych z produkcji leśnej w Państwowym Gospodarstwie

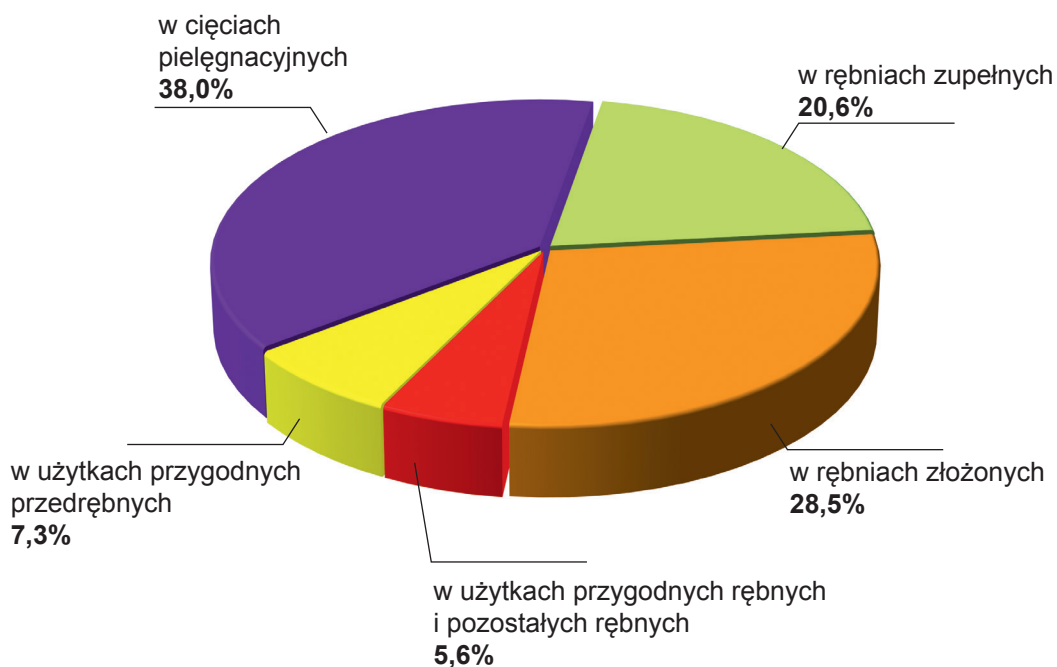
Leśnym Lasy Państwowe pozyskano (netto bez kory) **126,4 tys. m³**

w tym:

– grubizna 115,5 tys. m³

– drobnica 10,9 tys. m³

Zrywka drewna w lesie objętych było łącznie (netto bez kory) **36 454,3 tys. m³**

Struktura pozyskania grubizny według rodzajów użytkowania w Lasach Państwowych w 2020 r.

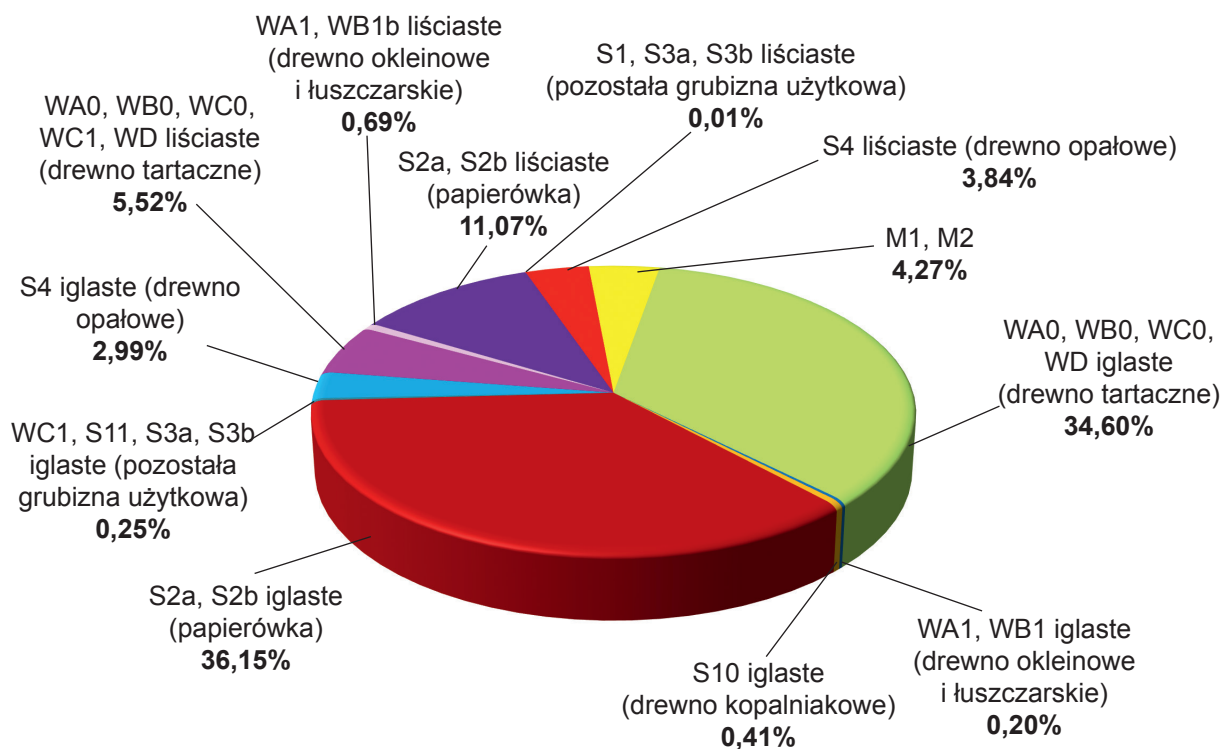
8.1.6. Sprzedaż drewna

Sprzedaż drewna ogółem (netto bez kory)	38 064,9 tys. m³
w tym grubizna	36 441,3 tys. m ³

W 2020 r. struktura sortymentowo-wartościowa sprzedanego drewna (wielkowymiarowego, średniowymiarowego i małowymiarowego) przedstawiała się następująco:

Sortyment	Ilość [m ³]	Wartość [tys. zł]
1. Grubizna iglasta	28 397 518	5 755 841
z tego:		
– WA0, WB0, WC0, WD (drewno „tartaczne”) + kłody	13 169 712	3 389 242
– WA1, WB1 (drewno „okleinowe i łuszczarskie”)	78 603	32 504
– S10 (drewno „kopalniakowe”)	157 333	36 640
– S2a, S2b („papierówka” iglasta)	13 758 821	2 170 538

Sortyment	Ilość [m ³]	Wartość [tys. zł]
– WC1, S11, S3a, S3b (pozostała grubizna użytkowa) iglasta	96 126	20 223
– S4 (drewno „opałowe”)	1 136 923	106 694
2. Grubizna liściasta	8 043 804	1 736 046
z tego:		
– WA0, WB0, WC0, WC1, WD (drewno „tartaczne”)	2 102 604	779 303
– WA1, WB1 (drewno „okleinowe i łuszczarskie”)	261 473	107 493
– S2a, S2b („papierówka” liściasta)	4 215 039	663 598
– WC1, S1, S3a, S3b (pozostała grubizna użytkowa) liściasta	2 165	232
– S4 (drewno „opałowe”)	1 462 523	185 420
3. M1, M2	1 623 609	61 835
Ogółem (1 + 2 + 3)	38 064 931	7 553 722

Struktura sprzedaży poszczególnych sortymentów drewna w Lasach Państwowych w 2020 r.

8.2. Działalność uboczna

W ramach działalności ubocznej w 2020 r. pozyskano:

1) karpiny opałowej i przemysłowej	4 378 m ³
2) choinek	78,2 tys. szt.

8.3. Działalność dodatkowa

W ramach działalności dodatkowej Lasy Państwowe prowadziły m.in. gospodarkę łąkowo-rolną na powierzchni 15 089 ha oraz świadczyły usługi transportowe i warsztatowe, a także zajmowały się działalnością handlową i przemysłową.

8.4. Realizacja innych działań związanych z gospodarką leśną

8.4.1. Projekty rozwojowe realizowane przez Lasy Państwowe

W 2020 r. Lasy Państwowe kontynuowały przedsięwzięcia rozwojowe rozpoczęte w latach poprzednich.

Ochrona przyrody

a) „Czynna ochrona głuszca na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych”

Lasy Państwowe w 2020 r. kontynuowały szereg działań podejmowanych na rzecz czynnej ochrony populacji głuszca. Związane one były zarówno z prowadzeniem ośrodków hodowli głuszców, jak i z zadaniami wykonywanymi w ostojach tego gatunku, m.in. w Borach Dolnośląskich, Puszczy Augustowskiej, Puszczy Solskiej, w Paśmie Jaworzyny Krynickiej oraz w Paśmie Policy. Zasadniczym celem podejmowanych starań jest wzmocnienie kondycji istniejących lub odtwarzanych populacji gatunku.

Lasy Państwowe prowadzą dwa ośrodki hodowli głuszca – w Nadleśnictwie Leżajsk oraz w Nadleśnictwie Wisła. Ich głównym zadaniem jest zapewnienie nadleśnictwom prowadzącym projekty reintrodukcji odpowiedniej liczby młodych osobników, gotowych do zasilenia lokalnych populacji. W 2020 r. w Wolierowej Hodowli Głuszca w Nadleśnictwie Wisła, zakończono budowę dodatkowej woliery hodowlano-adaptacyjnej do lęgów i odchowu głuszców. Inwestycja ma docelowo skutkować wzrostem sukcesu lęgowego.

W 2020 r. 12 nadleśnictw kontynuowało działania terenowe z zakresu czynnej ochrony głuszca w ramach projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, funduszu leśnego oraz środków własnych nadleśnictw:

- „Program reintrodukcji głuszca w paśmie Jaworzyny Krynickiej”,
- „Ochrona głuszca *Tetrao urogallus* in situ i ex situ w Puszczy Augustowskiej”,
- „Restytucja i czynna ochrona głuszca w Puszczy Solskiej”,
- „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe”.

Działania podejmowane w ramach projektów zmierzają do utrzymania bądź odtworzenia warunków siedliskowych preferowanych przez głuszce. Polegają one na odpowiednim kształtowaniu struktury drzewostanów, modyfikacji sposobu prowadzenia gospodarki leśnej oraz poprawianiu jakości żerowisk. W celu zmniejszenia presji ze strony drapieżnictwa, prowadzona jest redukcja liczebności drapieżników gatunków łownych oraz odłowy i translokacja jastrzębi, zgodnie z decyzjami organów ochrony przyrody. Presja środowiskowa jest zmniejszana również poprzez likwidację bądź uwidacznianie grodzień leśnych oraz ograniczanie presji turystycznej. W przygotowanych ostojach prowadzone są wsiedlenia ptaków metodami uznanymi obecnie za najskuteczniejsze. Ostoje podlegają całorocznym obserwacjom. Lokalne populacje oraz wsiedlane osobniki są monitorowane (wykorzystywanie monitoringu obserwacyjnego, telemetrycznego oraz genetycznego).

b) „Kompleksowy projekt ochrony żubra przez Lasy Państwowe” i „Kompleksowa ochrona żubra w Polsce”

W 2017 r. zainicjowano projekt „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe” finansowany w całości ze środków funduszu leśnego. Partnerami wspólnie realizującymi projekt są: 22 nadleśnictwa, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Leśny Bank Genów Kostrzyca, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Stowarzyszenie Miłośników Żubrów oraz Białowieski Park Narodowy.

Głównym celem projektu jest zapewnienie trwałości populacji żubra oraz jej rozwój. W ramach projektu opieką objęte są stada wolnościowe: białowieskie, knyszyńskie, boreckie, bieszczadzkie i utworzone w 2018 r. augustowskie; hodowle zamknięte w Pszczynie, Niepołomicach, Gołuchowie i Muczmem oraz zagrodzie pokazowej w Wolisku (Nadleśnictwo Borki), a także Ośrodek Hodowli Żubrów w Białowieży (BPN). Prowadzone działania mają na celu utrzymanie populacji żubra poprzez poprawę warunków bytowania i wzbogacenie bazy pokarmowej oraz prowadzenie bieżącego monitoringu.

W ramach projektu w 2020 r. kontynuowano budowę nowej zagrody pokazowej (ogrodzenie) w Nadleśnictwie Supraśl, realizowano wszechstronny monitoring stad, w skład którego wchodzi

monitoringi: genetyczny, zdrowia, rozmieszczenia przestrzennego stad oraz monitoring przyrodniczy siedlisk. Prowadzono również działania mające na celu rozprzestrzenienie żubrów i tworzenie metapopulacji. W kraju zrealizowano transport żubrów (4) w celu wzmocnienia nowego stada wolnościowego w Nadleśnictwie Augustów. W drugim półroczu 2020 r. zrealizowano trzy zaplanowane wywozy żubrów z Polski do Hiszpanii – 22 osobniki pochodziły z 4 ośrodków hodowli. Ważnym i niezbędnym elementem projektu jest propagowanie idei czynnej ochrony żubra.

Ze względu na pandemię zrealizowano w formie zdalnej warsztaty mające na celu prezentację gatunku oraz poprawę jego wizerunku wśród lokalnych społeczności, a także przeprowadzono i podsumowano badania określające poziom świadomości i wiedzy o żubrze.

Kontynuacją projektu „Kompleksowa ochrona żubra przez Lasy Państwowe” jest realizowanie działań od czerwca 2019 r., po podpisaniu umowy na lata 2019–2023, na kwotę 34 mln zł. Projekt ten otrzymał dofinansowanie z Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach programu „Infrastruktura i Środowisko”. Projekt ten ukierunkowany jest na działania o charakterze dobrych praktyk, związane z kompleksową ochroną żubra w Polsce. Ochroną zostaną objęte istniejące wolne populacje: białowieska, knyszyńska, borecka, bieszczadzka, augustowska oraz bytująca na poligonie drawskim, a także hodowle zamknięte w Pszczynie, Niepołomicach, Gołuchowie i Muczmem oraz w zagrodzie pokazowej w Wolisku (Nadleśnictwo Borki). Planowane jest utworzenie dwóch nowych stad wolnościowych i jednej nowej zagrody pokazowej.

W roku 2020 realizowane działania były finansowane w większości z nowego projektu. Beneficjentem jest SGGW, a w projekcie partnerskim uczestniczy 26 jednostek Lasów Państwowych oraz Białowieski Park Narodowy.

W ramach projektu realizowano zadania związane z utrzymaniem stad wolnościowych i hodowli zamkniętych oraz opieką weterynaryjną. Podejmowano działania wspierające poprawę warunków bytowania (łąki, wodopoje, sady, poletka). Wybudowano nowe zagrody adaptacyjne dla nowych stad wolnościowych w nadleśnictwach Janów Lubelski i Gołdap. Rozpoczęto procedowanie budowy nowej zagrody pokazowej w Nadleśnictwie Dwukoły. W ramach projektu opieką jest objęte 82% krajowej populacji żubra.

c) „Działania związane z czynną ochroną populacji cietrzewia na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych”

Projekt ma na celu zachowanie funkcjonujących w Polsce stanowisk cietrzewi, zmniejszenie presji środowiska na ich populacje, polepszenie jakości ostoi oraz odwrócenie negatywnych trendów parametrów populacyjnych. W związku z powyższym, Lasy Państwowe wykonują całe

spektrum działań mających skutkować m.in. wyższym sukcesem rozrodczym, niższą śmiertelnością i, w efekcie, wzrostem liczebności cietrzewia.

W Nadleśnictwie Spychowo funkcjonuje Ośrodek Hodowli Cietrzewia, jedyny tego typu ośrodek w Polsce przeznaczony dla tego gatunku. Obecnie w ośrodku stado zarodowe stanowi ok. 30 osobników. Wyhodowane młode ptaki są wsiedlane do istniejących ostoi gatunku m.in. na Pojezierzu Mazurskim i w Borach Dolnośląskich. Warunki hodowlane i przyjęty sposób prowadzenia hodowli mają za zadanie jak najlepiej przystosowywać osobniki do warunków panujących w naturze, w jakich docelowo przyjdzie im funkcjonować (wykształcenie behawioru antydrapieżniczego, dostosowanie do naturalnego pokarmu, utrzymanie wysokiej odporności immunologicznej).

Leśny Bank Genów Kostrzyca odpowiada w projekcie za przyjmowanie oraz późniejsze przechowywanie prób genetycznych w utworzonym banku genów cietrzewia, jak również za prowadzenie monitoringu genetycznego osobników znajdujących się w hodowlach i ostojach. Podejmowane działania mają posłużyć skutecznemu zarządzaniu pulą genetyczną populacji. Obecne prace koncentrują się na wzbogacaniu banku genów w nowe próbki oraz na zwiększaniu skuteczności stosowanych metodyk i procedur.

W wyznaczonych ostojach 11 nadleśnictw prowadzone są działania zmierzające do utrzymania bądź odtworzenia warunków siedliskowych odpowiadających preferencjom siedliskowym cietrzewi. Polegają one na kształtowaniu struktury roślinności poprzez odkrzaczanie, przerzedzanie oraz wykaszanie roślinności, a także poprawę uwilgotnienia siedlisk. Wprowadzane są modyfikacje w sposobie prowadzenia gospodarki leśnej w ostojach cietrzewia, ukierunkowane na zapewnianie odpowiednich warunków do funkcjonowania populacji w ciągu całego roku. W celu zmniejszenia presji ze strony drapieżnictwa, prowadzona jest redukcja liczebności drapieżników gatunków łownych oraz odłowy i translokacja jastrzębi, zgodnie z decyzjami organów ochrony przyrody. Presja środowiskowa jest zmniejszana także poprzez likwidację bądź uwidacznianie grodzień leśnych oraz ograniczanie presji turystycznej.

W przygotowanych ostojach prowadzone są wsiedlenia ptaków metodami uznanymi obecnie za najskuteczniejsze. W roku 2020 wsiedlono 126 osobników na terenie nadleśnictw: Szklarska Poręba (39 osobników), Jedwabno (36 osobników) oraz Ruszów (51 osobników), pochodzących z Ośrodka Hodowli Cietrzewia w Nadleśnictwie Spychowo oraz z hodowli prywatnej. Sytuacja panująca w ostojach podlega całorocznym obserwacjom. Lokalne populacje cietrzewia

oraz wsiedlane osobniki są monitorowane (wykorzystanie monitoringu obserwacyjnego, telemetrycznego oraz genetycznego).

Działania projektowe będą kontynuowane do końca roku 2022, po czym nastąpi podsumowanie wykonanych prac i przyjęcie kierunków dalszych działań.

d) „Ochrona rybołowa na obszarach SPA Natura 2000” (projekt realizowany ze wsparciem środków zewnętrznych w ramach programu LIFE)

Projekt ma na celu objęcie kompleksową ochroną wszystkich stanowisk lęgowych rybołówów znajdujących się na obszarach sieci Natura 2000 w Polsce. Działania realizowane od 2017 r. mają charakter ochrony czynnej, pełnią funkcje edukacyjne oraz monitorują stan populacji.

W ramach działań w 2020 r. zamontowano 10 fotopułapek przy gniazdach rybołówów oraz 2 kamery z transmisją online. Monitoring wizyjny dostarcza licznych informacji dotyczących prowadzenia lęgów przez ptaki. W celu uzupełnienia monitoringu z użyciem kamer, na 5 ptakach (1 młodym i 4 dorosłych) zamontowano nadajniki GPS. Dzięki danym pozyskanym z nadajników uzyskano szczegółową informację na temat miejsc żerowania rybołówów oraz tras migracji na zimowiska do Afryki. Wykonano również zarybienie 13 wybranych jezior, wskazanych w 2019 r. jako miejsce żerowania rybołówów, ale z niewystarczającym poziomem zasobności w pokarm.

W 2020 r. swoje działania kontynuowała powołana decyzją Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych grupa opiekunów stanowisk rybołówów. Grupa ta, która obecnie liczy 40 osób, prowadziła monitoring stanowisk rybołówów oraz weryfikowała stan zajętości platform zamontowanych w ramach projektu na drzewach w latach 2018 i 2019.

Działania edukacyjne prowadzone w 2020 r. w ramach projektu to przede wszystkim konkursy wiedzy o rybołowach organizowane dla uczniów szkół podstawowych. Jeden z takich konkursów pn. „Rybołów – ptak naszych jezior” zorganizowany został dwukrotnie, mimo trwającej pandemii COVID-19. Wśród nadesłanych prac komisja konkursowa wyłoniła laureatów, którzy otrzymali atrakcyjne nagrody.

W celu zwiększenia liczby miejsc do gniazdowania dla rybołówów zamontowano 22 platformy na słupach wysokiego napięcia należących do ENEA Operator. Wszystkie platformy są montowane w rejonie północno-zachodniej Polski ze względu na bliskie sąsiedztwo niemieckiej populacji rybołowa, która w ponad 60% gniazduje na słupach wysokiego napięcia. Obserwacje prowadzone w Niemczech wskazują na duże prawdopodobieństwo, że ptaki z Niemiec będą zakładać gniazda również na słupach w Polsce.

Przeciwdziałanie zmianom klimatu

a) „Leśne Gospodarstwa Węglowe” (LGW)

Głównym celem przedsięwzięcia jest wykazanie roli obszarów leśnych w łagodzeniu negatywnych skutków zmian klimatycznych i pochłanianiu gazów cieplarnianych. W wyniku części badawczej projektu udoskonalony zostanie model pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy (CBM-CFS3 – *Carbon Budget Model of the Canadian Forest Sector*), który umożliwi określanie ilości zakumulowanego węgla dla każdego wydzielenia drzewostanowego w zintegrowanym Systemie Informatycznym Lasów Państwowych (SILP). W ramach przedsięwzięcia zaplanowano testowanie efektywności dodatkowych działań zmierzających do zwiększenia retencji CO₂ w lasach Polski. Efekty podjętych działań zaowocują udoskonaleniem sposobu raportowania pochłaniania CO₂ w lasach Polski.

W roku 2020 zrealizowano według planu działania dodatkowe na powierzchni 1107 ha. We wrześniu 2020 r. odbyła się trzecia aukcja Jednostek Dwutlenku Węgla (JDW), w której udział wzięło 9 firm. Podczas aukcji wylicytowano ekwiwalent 22 377 ton dodatkowo pochłoniętego CO₂.

b) „Termomodernizacja budynków PGL LP” (łącznie z zastosowaniem OZE w budynkach)

Projekt ma na celu poprawę efektywności energetycznej w budynkach będących w zarządzie PGL LP poprzez promowanie nowoczesnych rozwiązań energooszczędnych i jednocześnie ekologicznych. Realizacja przedsięwzięcia zmierza w kierunku przeciwdziałania zmianom klimatu ze względu na ograniczenie zużycia energii w budynkach oraz emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, w szczególności CO₂, a także przyczynia się do zmniejszenia zjawiska smogu. Działania w ramach projektu realizowane są od 2017 r. i przewidziane są do końca 2021 r. Podstawą przeprowadzanych modernizacji w obiektach są wcześniej opracowane audyty energetyczne, które wskazują optymalne rozwiązania technologiczne, zarówno pod kątem zmniejszenia zużycia energii, jak również ekonomicznym. W modernizowanych budynkach zmniejszane jest zapotrzebowanie na energię, przez co obniżane są koszty ich utrzymania, a także poprawia się ich standard użytkowania. Ważną częścią inwestycji jest także montaż urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii, takich jak panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła czy kotły na biomasę, dzięki którym wzrasta udział czystej zielonej energii.

W 2020 r. jednostki organizacyjne LP zmodernizowały energetycznie jedynie 8 budynków, głównie z uwagi na sytuację pandemiczną w Polsce, oraz wybudowały 10 instalacji OZE o łącznej mocy 0,18 MW. Dzięki przeprowadzonym modernizacjom budynki będą zużywały rocznie

o 3,3 tys. GJ mniej energii końcowej w porównaniu ze stanem przed realizacją tych przedsięwzięć. Wiele działań zostało przełożonych na rok kolejny.

Sukcesem w 2020 r. było zdobycie nagrody głównej w kategorii obiektów użyteczności publicznej w ramach ogólnopolskiego konkursu „Modernizacja Roku 2019” przez Nadleśnictwo Elbląg, które poddało modernizacji zabytkowy budynek siedziby nadleśnictwa. W tym samym konkursie nagrodę główną Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych otrzymała inwestycja Nadleśnictwa Świebodzin dotycząca rozbudowy budynku administracyjnego nadleśnictwa wraz z zapleczem. Działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej w obu przypadkach, w tym termomodernizacja tych obiektów, były realizowane w ramach przedmiotowego projektu rozwojowego Lasów Państwowych.

Promocja

a) Dobrze z Lasu

W roku 2020 Dobrze z Lasu uczestniczyło w wielu wydarzeniach o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym, podczas których organizowano degustację produktów pochodzenia leśnego oraz akcje edukacyjne podkreślające pozytywne walory zdrowej żywności pochodzącej z polskich lasów. Łącznie, podczas 26 wydarzeń, ponad 636 tys. osób miało możliwość poznać tę markę, a tym samym zdrowe produkty pochodzenia leśnego.

Dobrze z Lasu w minionym roku było także obecne w Internecie. Strona www.dobrezlasu.pl w ciągu roku miała około 259 tys. odsłon, odnotowano także przyrost aktywności użytkowników do 35 tys. Profile Dobrze z Lasu na Facebooku oraz Instagramie stale zwiększały zasięgi. Odnotowano także rekordowe zainteresowanie sklepem internetowym (e-sklep) na stronie www.dobrezlasu.pl.

Projekty medialne Dobrze z Lasu

W 2020 r. we współpracy z Nadleśnictwem Przedborów zrealizowano cykl 4 filmów promocyjno-edukacyjnych pn. „Dobrze z Lasu. Specjały z przedborowskich lasów”, z udziałem znanego kucharza Tomasza Jakubiaka. Filmy zostały opublikowane w mediach społecznościowych Lasów Państwowych i umieszczone na stronie www.dobrezlasu.pl.

Kolejnym projektem była realizacja i emisja 4 audycji radiowych promujących markę Dobrze z Lasu, które zostały wyemitowane w regionalnej stacji Radio eM, oraz realizacja 4 filmów z udziałem kucharza Marcina Czubaka, finalisty programu „Top Chef”. Scenariusze filmów

powstały w oparciu o przepisy pochodzące z książki kucharskiej *Dobre z lasu, czyli natura od kuchni*. Filmy zostały opublikowane na Facebooku RDLP w Katowicach, we współpracy z którą realizowano projekt, oraz na Facebooku marki Dobre z Lasu.

Dobre z Lasu podjęło wyzwanie i wzięło udział w akcji charytatywnej #GaszynChallenge, która została zainicjowana przez strażaków ochotników z Gaszyna, a po kilku tygodniach objęła swoim zasięgiem cały kraj. Akcja polegała na zbiórce pieniędzy na leczenie dla 11-miesięcznej Mii Kurtuldu, zmagającej się z rdzeniowym zanikiem mięśni.

W roku 2020, pomimo wielu ograniczeń dla branży gastronomicznej związanych z pandemią COVID-19, swoją działalność kontynuowało Bistro & Delikatesy Dobre z Lasu zlokalizowane w Warszawie w Miasteczku Wilanów. Przedłużono umowę o współpracy z Domem Polonii w Pułtusku, gdzie funkcjonuje punkt promocyjny marki Dobre z Lasu. Rozpoczęto współpracę z Fundacją Pasja Życia w zakresie utworzenia nowego punktu promocyjnego Dobre z Lasu, gdzie można nabyć produkty pochodzenia leśnego.

Dużym zainteresowaniem cieszy się książka z przepisami kulinarnymi stworzonymi przez leśników pt. *Dobre z lasu, czyli natura od kuchni*, której nakład został wyczerpany w ciągu kilku miesięcy od jej wydania. Książka zawiera 115 przepisów na potrawy, których podstawą są składniki pochodzenia leśnego. Publikacja została również wydana elektronicznie w formie e-booka i jest dostępna nieodpłatnie do pobrania w formatach .epub, .mobi oraz w wersji uproszczonej do odtwarzania na starszych urządzeniach mobilnych.

W roku 2020 swoją działalność wznowił, ciesząc się zainteresowaniem zarówno ze strony jednostek LP, jak i podmiotów zewnętrznych organizujących eventy, Food Truck Dobre z Lasu. Uczestniczył on w imprezach lokalnych organizowanych przez nadleśnictwa i jednostki zewnętrzne oraz w dużych, ogólnopolskich wydarzeniach organizowanych przez instytucje państwowe.

Wszystkie wydarzenia z udziałem marki Dobre z Lasu cieszyły się dużym zainteresowaniem i przychylnością. Były to takie imprezy ogólnopolskie, jak: Sadzenie Lasu z Parą Prezydencką RP, III Ogólnopolskie Święto „Wdzięczni Polskiej Wsi”, wydarzenia o zasięgu lokalnym oraz wydarzenia branżowe: konferencje, sympozja, wykłady itp.

b) „Wielki Szlak Leśny: turystyki, historii i edukacji”

W ramach projektu realizowane są działania związane z przygotowaniem kompleksowej oferty turystycznej skierowanej do turystów i urlopowiczów. Efektem końcowym projektu będzie całościowy produkt turystyczny PGL LP zobrazowany na zmodernizowanej stronie czaswlas.pl.

Do tej pory wdrożono witrynę internetową, zgodnie z projektem funkcjonalno-graficznym, która będzie upubliczniona na przełomie maja i czerwca 2021 r.

Nowoczesny, przystępny i aktualizowany na bieżąco portal z informacją turystyczną będzie zawierał m.in. pakiet informacji dotyczących bezpiecznego spędzania czasu w lesie, gotowe propozycje wycieczek („Wyprawy”) skierowanych do konkretnych użytkowników itp. Główną funkcjonalnością portalu będzie mapa turystyczna Lasów Państwowych wraz z atrakcyjnymi propozycjami spędzania czasu w lesie. Mapa będzie dostępna w wersji mobilnej. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy zarządzania turystyką leśną oraz zapewnienia turystom bezpiecznego dostępu do atrakcji i usług turystycznych. Zakończono etap inwentaryzacji szlaków turystycznych znajdujących się na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych. Dane dostępne są na portalu Banku Danych o Lasach www.bdl.lasy.gov.pl

8.4.2. Realizacja projektów z udziałem środków Unii Europejskiej

Projekty realizowane w ramach programu operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (POIiŚ) 2007–2013:

- a) **„Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” – MRN**
- b) **„Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie” – MRG**
- c) **„Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojсковych zarządzanych przez PGL LP” – POL**

W 2020 r. prowadzono bieżący monitoring oraz inne prace wynikające z praktycznej realizacji zasady trwałości projektów, w tym m.in. przygotowanie i przekazanie do instytucji wdrażającej, tj. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), zbiorczych raportów z osiągniętych efektów.

Projekty realizowane w ramach programu operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” 2014–2020:

- a) **„Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” – MRN2**

W 2020 r. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe kontynuowało realizację tego projektu, w którym uczestniczy 113 nadleśnictw z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Najintensywniejsze prace dotyczyły wykonania dokumentacji projektowej oraz uzyskania wymaganych przez instytucję wdrażającą decyzji, opinii i uzgodnień administracyjnych. Wartość wskaźników osiągnięta w 2020 r., zgodnie z wnioskami o płatność, to łącznie 181 sztuk obiektów zbiornikowych i zadań kompleksowych, pojemność obiektów małej retencji na poziomie 783 465,71 m³, natomiast objętość retencjonowanej wody 581 519,71 m³.

W 2020 r. złożono w NFOŚiGW 4 wnioski o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 28 849 385,00 zł. Zatwierdzone i zrefundowane zostały 4 wnioski na łączną kwotę dofinansowania z UE w wysokości 19 096 720,89 zł.

b) „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich” – MRG2

W 2020 r. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe kontynuowało realizację tego projektu, w którym uczestniczy 47 nadleśnictw z 4 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. W 2020 r. w dalszym ciągu prowadzone były prace dotyczące wykonania dokumentacji projektowej oraz uzyskania wymaganych przez NFOŚiGW decyzji, opinii i uzgodnień administracyjnych. Intensywnie realizowano roboty budowlane dla zadań, które posiadały już niezbędną dokumentację projektową i administracyjną. Wartość wskaźników osiągnięta w 2020 r., zgodnie z wnioskami o płatność, to łącznie 175 obiektów zbiornikowych i zadań kompleksowych, pojemność obiektów małej retencji na poziomie 253 238,00 m³, natomiast objętość retencjonowanej wody 149 259,00 m³.

W 2019 r. złożono w NFOŚiGW 5 wniosków o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 31 457 298,40 zł. Wnioski zostały zatwierdzone i zrefundowane na łączną kwotę dofinansowania z UE w wysokości 26 738 703,73 zł.

c) „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów” – PPOŻ

W 2020 r. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe kontynuowało realizację tego projektu, w którym obecnie uczestniczy 166 nadleśnictw z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. W ramach projektu w 2020 r. rozliczono wydatki dotyczące wybudowania 12 i zmodernizowania 4 dostrzegalni przeciwpożarowych, zakupu 17 zestawów sprzętu do lokalizacji pożarów oraz doposażenia 2 Punktów Alarmowo–Dyspozycyjnych (PAD).

W 2020 r. złożono w NFOŚiGW 3 wnioski sprawozdawcze oraz 1 wniosek o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 6 995 717,14 zł. Wniosek został zatwierdzony i zrefundowany na łączną kwotę dofinansowania z UE w wysokości 5 946 359,57 zł.

d) „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe” – OPL

W 2020 r. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe kontynuowało realizację tego projektu, w którym uczestniczyło 106 nadleśnictw z 16 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, realizując zadania ochronne na 104 obszarach Natura 2000. W ramach projektu do końca 2020 r. w wyniku prowadzonych działań ochronnych osiągnięto właściwy stan siedlisk i stanowisk występowania gatunków chronionych na powierzchni 10,5 tys. ha. Prace w projekcie dotyczyły przede wszystkim zabiegów czynnej ochrony, kształtowania odpowiednich warunków przyrodniczych w odniesieniu do wymogów siedliskowych, zwalczania gatunków inwazyjnych, ograniczenia drapieżnictwa oraz monitorowania występowania gatunków chronionych. Prowadzono zabiegi ochronne na rzecz ponad 32 gatunków roślin i zwierząt oraz ponad 30 typów siedlisk przyrodniczych występujących na obszarach Natura 2000.

W 2020 r. złożono do NFOŚiGW 4 wnioski o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych 3 599 750,19 zł. Zatwierdzone i zrefundowane zostały 4 wnioski o płatność na łączną kwotę dofinansowania z UE w wysokości 3 532 174,96 zł.

e) „OZE podstawą zaopatrzenia w energię elektryczną budynków i środków transportu PGL LP LAS ENERGII”

W ramach realizacji projektu wykonano następujące działania:

1. Zamknięto rok zakupowy 2020, który był bardzo trudny ale i przełomowy. Dzięki integracji i zajęciu się tematem energii elektrycznej, jednostki PGL LP skorzystały z zamrożenia cen z roku 2018 według nowelizacji ustawy z dnia 28 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, tzw. ustawy prądowej, oraz Rozporządzenia Ministra Energii z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie sposobu obliczania kwoty różnicy ceny i rekompensaty finansowej oraz sposobu wyznaczania cen odniesienia (Rozporządzenie Wykonawcze). Procedura „procesu zamrożenia” była realizowana z udziałem wszystkich jednostek LP – także tych, które nie były objęte zintegrowanym zakupem energii elektrycznej (ZZEE). Grupa zakupowa Lasów Państwowych liczyła 394 jednostki, 2557 punktów poboru energii (PPE) o wolumenie 30 GWh.

2. Wdrożono i realizowano zakup w systemie TPA (*Third Party Access*) w ramach ZZEE w 2020 r. Grupa zakupowa LP liczyła 428 jednostek, 2823 punkty poboru energii (PPE) o wolumenie 32 GWh. Oszczędność zakupu EE za 2020 r. wyniosła ok. 10 mln złotych.
3. Wyłoniono sprzedawcę energii elektrycznej dla jednostek LP na 2021 r. w systemie TPA. Zintegrowany zakup objął 457 jednostek LP i 3174 PPE o wolumenie 35 GWh i 31 jednostek LP i 37 PPE o wolumenie 1,5 GWh w części OZE.
4. Zainstalowano i uruchomiono stacje pojazdów elektrycznych w następujących nadleśnictwach: Jastrowie, Srokowo, Tuchola, Gdańsk, Solec Kujawski, oraz w Leśnym Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym „Nagórzyce” i w następujących regionalnych dyrekcjach LP: Kraków, Poznań, Gdańsk, Piła, Radom, Łódź, Wrocław, Toruń. Wszystkie urządzenia są dopuszczone do eksploatacji i posiadają atest Urzędu Dozoru Technicznego. Moc wyjściowa jedno- i dwustanowiskowych urządzeń wyposażonych w system do zarządzania sieciowego wynosi 22 kWh.
5. Zakupiono kolejne pojazdy w pełni elektryczne. Łącznie Lasy Państwowe posiadają 18 pojazdów EV (BMW i3 – 15 szt.; NISSAN E-NV200; Renault KANGOO Z.E.; Hyundai KONA Electric).
6. Budowa stacji ładowania i zakup pojazdów EV zostały zrealizowane z udziałem Zakładu Usługowo-Produkcyjnego Lasów Państwowych w Łodzi. Uczestnicząc w projekcie, zakład uzyskał pełne kompetencje w zakresie elektromobilności, współpracuje także z najlepszymi podmiotami w tej branży w Polsce i oferuje kompleksowe usługi rynkowe w zakresie elektromobilności.
7. Uczestniczono w licznych konferencjach i kongresach dotyczących energetyki i elektromobilności. Najważniejsza z nich – *Global e-Mobility Forum*, która odbyła się 19 listopada w formule online, dotyczyła roli elektromobilności w realizacji Zielonego Ładu w dobie COVID-19. Kolejna to *TBB the Business Booster by EIT InnoEnergy* – wydarzenie poświęcone innowacjom w dziedzinie zrównoważonej energii z udziałem 1200 uczestników z 40 krajów.
8. Kontynuowano współorganizację (z udziałem partnera merytorycznego PSPA) cyklu szkoleń „Elektromobilność w praktyce”, skierowanych do administracji państwowej i samorządowej w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców. Łącznie przeszkolono ok. 500 osób, w dalszej kolejności szkolenia prowadzono w trybie online.
9. Przeprowadzono specjalistyczne szkolenia z zakresu projektu, w szczególności w zakresie EV (budowy aut elektrycznych, eksploatacji i techniki jazdy, procedur wynikających

z ustawy Prawo zamówień publicznych) dla Parków Narodowych. Przeprowadzono również testy eksploatacji pojazdów elektrycznych (Defender – Land Rover, SurRon – cross, pojazd specjalistyczny Yagal) w trudnych warunkach terenowych Tatrzańskiego i Karkonoskiego Parku Narodowego. TPN zakupił pojazdy EV i posiada stacje ładowania pojazdów elektrycznych. W Planie Zadań Ochronnych dla Parków Narodowych zapisano stosowanie na ich terenie, jak również w ich otulinie, rozwiązań w zakresie transportu zeroemisyjnego, w tym nie emitującego hałasu.

10. Na terenie Centrum Szkolenia Strzeleckiego LP (CSSLP) w Plaskoszu przeprowadzono program testów terenowych i wydano rekomendacje dla elektrycznych pojazdów specjalistycznych przydatnych dla terenowych jednostek LP wykonujących zadania bezpośrednio w zakresie łowiectwa czy w zakresie zadań straży leśnej.
11. Przygotowano i przeprowadzono kilkanaście konferencji online w zakresie energetyki odnawialnej i elektromobilności na podstawie projektu rozwojowego LP.
12. Przygotowano nowe inicjatywy LP pod hasłem LAS ENERGII, jako odpowiedź Lasów Państwowych na nowe wyzwania wynikające z realizowanej transformacji energetycznej:
 - LAS ENERGII – budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych i przebudowa floty na pojazdy EV– ujęty w wiązce KPO Infrastruktura;
 - LAS ENERGII – Park OZE – ujęty w wiązce KPO OZE;
 - LAS ENERGII – Nowa Energia w obszarze technologii wodorowych – NFOŚiGW;
 - LAS ENERGII – Budowa zespołu rozproszonych farm fotowoltaicznych w celu dostarczenia energii lokalnym odbiorcom prądu – wniosek aplikuje do Krajowego Planu Sprawiedliwej Transformacji.

8.5. Działania Lasów Państwowych zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń

W ramach działań podejmowanych przez PGL LP, mających na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń, Lasy Państwowe w roku 2020 wybudowały na polecenie właściwych wojewodów (na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 81 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt) ponad 260 km ogrodzeń zatrzymujących i ograniczających migrację dzików z terenów leśnych. Koszt tego zadania

wyniósł 4,3 mln zł. Dodatkowo konserwacja i utrzymanie wybudowanych w roku poprzednim ogrodzeń, stanowił w 2020 r. wydatek finansowy w wysokości ok. 100 tys. zł.

Ponadto w ramach walki z afrykańskim pomorem świń Lasy Państwowe zainwestowały własne środki finansowe w rozbudowę infrastruktury łowieckiej służącej do przechowywania tusz pozyskanych dzików, zgodnie z obowiązującymi zasadami bioasekuracji. W roku 2020 zakupionych zostało 15 kontenerów chłodniczych wraz z całą dodatkową infrastrukturą, za kwotę 570 tys. zł.

W minionym roku LP sfinansowały produkcję drugiej wersji filmu instruktażowo-szkoleniowego dla myśliwych i leśników z zakresu zasad bioasekuracji pt. *Afrykański pomór świń. Bioasekuracja*. Koszt produkcji wyniósł 150 tys. zł. Film został zrealizowany przez Leśne Studio Filmowe Ośrodka Rozwojowo-Wdrożeniowego LP w Bedoniu i został bezpłatnie przekazany do wykorzystania przez Inspekcję Weterynaryjną i Polski Związek Łowiecki.

Kolejnym wydatkiem Lasów Państwowych był zwrot zryczałtowanych kosztów udziału przedstawicieli wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego w szacowaniu szkód łowieckich i ustalaniu wysokości odszkodowań. Koszty związane z tym zadaniem wyniosły w 2020 r. 116 tys. zł.

9. Zmiany w stanie majątku Lasów Państwowych w 2020 roku w porównaniu z rokiem 2019

W 2020 r. nastąpił wzrost aktywów ogółem o 392 321,6 tys. zł, w tym aktywa trwale zwiększyły się o 8 987,8 tys. zł, a aktywa obrotowe wzrosły o 383 333,8 tys. zł. Odnotowano spadek inwestycji długoterminowych o 6 446,1 tys. zł a wzrost inwestycji krótkoterminowych o 479 287,4 tys. zł. Po stronie pasywów o 278 582,7 tys. zł uległ zwiększeniu kapitał (fundusz) własny Lasów Państwowych, a zobowiązania i rezerwy na zobowiązania wzrosły o 113 738,9 tys. zł.

10. Bilans Lasów Państwowych

Zestawienie aktywów i pasywów w wybranych składnikach, objętych bilansem Lasów Państwowych na dzień 31 grudnia 2020 r. (całość prezentowana jest w Sprawozdaniu finansowym Lasów Państwowym za 2020 rok), przedstawia się następująco:

Aktywa

A. Aktywa trwałe	7 700 971,1 tys. zł
z tego:	
1) wartości niematerialne i prawne	8 569,1 tys. zł
2) rzeczowe aktywa trwałe	7 589 579,8 tys. zł
w tym: – budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	6 777 670,9 tys. zł
– środki transportu	101 989,3 tys. zł
– środki trwałe w budowie	247 308,7 tys. zł
3) należności długoterminowe	1 119,2 tys. zł
4) inwestycje długoterminowe	95 329,7 tys. zł
5) długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	6 373,3 tys. zł
B. Aktywa obrotowe	4 302 562,4 tys. zł
z tego:	
1) zapasy	278 510,0 tys. zł
2) należności krótkoterminowe	541 947,7 tys. zł
w tym z tytułu dostaw i usług	342 439,0 tys. zł
3) inwestycje krótkoterminowe	3 446 342,7 tys. zł
w tym środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	3 414 749,0 tys. zł
4) krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	35 762,0 tys. zł
Suma bilansowa	12 003 533,5 tys. zł

Pasywa

A. Kapitał (fundusz) własny	8 895 624,4 tys. zł
w tym: – kapitał zasobów LP	7 317 641,8 tys. zł
– kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	358 129,7 tys. zł
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	3 107 909,1 tys. zł
z tego:	
1) rezerwy na zobowiązania	810 270,7 tys. zł
2) zobowiązania długoterminowe	3 327,6 tys. zł
3) zobowiązania krótkoterminowe	1 521 078,8 tys. zł
w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług	496 677,8 tys. zł
4) rozliczenia międzyokresowe	773 232,0 tys. zł
Suma bilansowa	12 003 533,5 tys. zł

11. Zaangażowanie kapitału Lasów Państwowych w innych podmiotach gospodarczych

Wartość bilansowa posiadanych udziałów i akcji w innych podmiotach, według stanu na 31 grudnia 2020 r., wyniosła 32 427,9 tys. zł, co stanowi 0,36% kapitału (funduszu) własnego Lasów Państwowych.

Struktura udziałów poszczególnych grup podmiotów przedstawia się następująco:

Grupa podmiotów	Wartość według bilansu*	Udział	Liczba podmiotów
Spółki akcyjne – banki	30 529,6 tys. zł	94,15%	2
Spółki akcyjne – pozostałe	0,0 tys. zł	0,0%	1
Spółki z o.o.	1 895,8 tys. zł	5,84%	6
Pozostałe	2,5 tys. zł	0,01%	1
Razem	32 427,9 tys. zł	100,00%	10

*Wartość nabycia akcji/udziałów pomniejszona o odpisy aktualizacyjne.

W wyżej wymienione akcje i udziały zaangażowany był kapitał 11 jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych: Dyrekcji Generalnej LP, 3 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych i 7 nadleśnictw. W 2020 r. nie uzyskano przychodów w postaci dywidendy z tytułu zaangażowania kapitałowego w spółkach.

12. Pozyskanie i sprzedaż drewna w 2020 roku

12.1. Pozyskanie drewna

W lasach zarządzanych przez PGL LP pozyskano w roku 2020 ok. 38,2 mln m³ drewna ogółem, tj. o 2,4 mln m³ drewna mniej niż w roku poprzednim oraz o ponad 1,9 mln m³ mniej w odniesieniu do założonego planu. Pozyskanie grubizny wyniosło 36,6 mln m³, co stanowi 94,7% w stosunku do planu pozyskania grubizny, lecz jest wartością mniejszą o ponad 2,3 mln m³ od pozyskania grubizny w roku 2019. Drewna tartaczno-iglastego (wraz z kłodami) pozyskano ok. 13,3 mln m³ (100,7% planu), tj. taką samą wielkość jak w roku poprzednim. Natomiast drewna tartaczno-liściastego pozyskano ok. 2,2 mln m³, czyli porównywalnie jak w 2019 r. Papierówek pozyskano odpowiednio: iglastych 13,7 mln m³, czyli o blisko 1,6 mln m³ mniej niż w roku ubiegłym, liściastych 4,2 mln m³, tj. o 0,4 mln m³ mniej niż w roku 2019.

12.2. Sprzedaż drewna

Sprzedaż drewna w 2020 r. wyniosła blisko 38,1 mln m³, czyli o około 2,0 mln m³ mniej niż w roku 2019, natomiast plan zrealizowano w 93,9%. Sprzedaż grubizny ogółem wyniosła ok. 36,4 mln m³, co stanowi 93,4% planu.

Drewna tartaczno-iglastego (wraz z kłodami) – podstawowego sortymentu stanowiącego o przychodach LP – sprzedano w roku 2020 ok. 13,2 mln m³, zatem więcej niż w 2019 r. o blisko 320 tys. m³. Drewna tartaczno-liściastego sprzedano nieco ponad 2,1 mln m³, papierówek iglastych – 13,8 mln m³, a papierówek liściastych – ponad 4,2 mln m³.

W roku 2020 odnotowano wzrost ceny drewna ogółem w stosunku do roku poprzedniego o 2,1%, ceny drewna tartaczno-iglastego; o 0,6%, ceny drewna tartaczno-liściastego; o 9,1%, spadek ceny papierówki So/Md; o 1,3%, również papierówki Św/Jd o 5,2%; natomiast cena papierówki liściastej wzrosła o 2,6%.

W 2020 r. w zakresie zasad sprzedaży drewna obowiązywało Zarządzenie nr 68 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie sprzedaży drewna w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe na lata 2020–2021 oraz Decyzja nr 105 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 września 2020 roku w sprawie kryteriów, parametrów i sposobu wartościowania ofert zakupu oraz regulaminów sprzedaży w Portalu Leśno-Drzewnym i aplikacji internetowej e-drewno.

Współpraca z przedstawicielami przemysłu drzewnego zmierzała w kierunku modyfikacji zasad sprzedaży drewna, pozwalających na rozwój przemysłu drzewnego i stałość zaopatrzenia w drewno, co znalazło odzwierciedlenie w zmianach zasad sprzedaży drewna na rok 2021.

13. Promocja i współpraca międzynarodowa Lasów Państwowych

13.1. Działalność promocyjna i informacyjna

Promocja Lasów Państwowych odbywa się za pośrednictwem jednostek LP, w tym wyspecjalizowanego zakładu o zasięgu krajowym – Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych (CILP).

Centrum realizuje zadania z dziedziny komunikacji, promocji i marketingu. Zakres wykonywanych działań jest szeroki, obejmuje zarówno przedsięwzięcia własne, jak również koordynację działań komunikacyjnych i promocyjnych wszystkich jednostek Lasów Państwowych, a także podnoszenie poziomu kompetencji całego pionu komunikacji w LP.

Wydział Promocji zajmował się 78 sprawami stanowiącymi współpracę z zewnętrznymi partnerami, nawiązano także 75 porozumień z jednostkami Lasów Państwowych.

Rok 2020 był rokiem zdominowanym przez pandemię COVID-19. Z powodu obostrzeń sanitarnych planowane wydarzenia musiały zostać zorganizowane w innej formule niż tradycyjne spotkania leśników ze społeczeństwem. Wybrane wydarzenia i projekty, organizowane lub współorganizowane przez CILP w 2020 r., to:

- akcja #sadziMY z prezydencką parą. Akcja przebiegała dwutorowo. W siedzibach wszystkich nadleśnictw oraz regionalnych dyrekcji LP rozdawano sadzonki drzew. Tego samego dnia prezydent i pierwsza dama wzięli udział w akcji sadzenia lasu na terenie Leśnictwa Zdroje w Nadleśnictwie Lipusz (RDLP Gdańsk);

- współpraca z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów – GovTech Festival. Festiwal cyfryzacji, na który składał się cykl debat, konkursów, webinarów, hackathonów i innych wydarzeń online;
- Młodzieżowa Rada Ekologiczna – Zielone Forum Młodych. Celem projektu jest stworzenie przestrzeni instytucjonalnej dla dzieci i młodzieży chcących angażować się w działania na rzecz ochrony środowiska;
- ogólnopolska kampania społeczna „Twarze depresji”. Kampania ma na celu podkreślenie znaczenia przyrody, w tym lasów, w przełamywaniu skutków chorób psychicznych, w szczególności depresji;
- XVIII Międzynarodowy Festiwal Filmów Przyrodniczych im. Włodzimierza Puchalskiego w Łodzi pod hasłem: „Bioróżnorodność szansą Ziemi”;
- 52 Mistrzostwa Europy Leśników w Biathlonie. To pierwszy wielkoskalowy, międzynarodowy branżowy projekt promocyjny o charakterze sportowym, przygotowany przez Lasy Państwowe, w którym rolę jednostki wiodącej oraz koordynatora pełniło Centrum Informacyjne LP;
- cykl spotkań biegowych pod marką „Biegam, bo lubię lasy” oraz „Trenuj w lesie” – ogólnopolski projekt otwartych treningów, które odbywały się przez 11 tygodni.

Wydział Komunikacji Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych w 2020 r. prowadził komunikację zewnętrzną Lasów Państwowych w mediach: elektronicznych (TV, Internet), drukowanych („Echa Leśne”) i społecznościowych, oraz koordynował komunikację w mediach społecznościowych jednostek LP.

Część działań, zrealizowanych przez Zespół Mediów w ramach komunikacji zewnętrznej:

- rozpoczęto realizację projektu „**Między Drzewami. Podcast**”. W 2020 r. ukazało się 46 odcinków, których wysłuchało ponad 130 tys. osób;
- przy współudziale CILP zrealizowano i wyemitowano na antenie telewizyjnej cykliczne programy „**Las bliżej nas**” oraz „**Prosto o gospodarce**”;
- zrealizowano 3 projekty filmowe przy współpracy ze studiem filmowym **Ośrodka Rozwojowo-Wdrożeniowego LP w Bedoniu** oraz przygotowano 2 kolejne;
- kontynuowano prowadzenie **profilu głównego LP na Facebooku**. Liczba fanów profilu do końca roku osiągnęła 112 tys. W ciągu roku zostało zamieszczonych ok. 2500 postów, a dzienny zasięg postów wyniósł 87 602 użytkowników, przy zaangażowaniu wynoszącym 59%. Wyniki osiągnięto bez użycia postów sponsorowanych. Łączna liczba wyświetleń profilu to 70 mln.

- kontynuowano prowadzenie oficjalnego profilu LP na **Instagramie**, gdzie w ciągu roku znalazło się 248 postów, które zdobyły ponad 444 tys. polubień. Według stanu na ostatni dzień 2020 r. profil obserwowano 33,4 tys. osób (niemal 10 tys. więcej niż w roku poprzednim);
- osiągnięto wzrost liczby subskrybentów oficjalnego kanału komunikacyjnego Lasów Państwowych w serwisie **YouTube** – w grudniu 2020 r. było ich ponad 25 tys. Drugi kanał Echa Leśne, w grudniu 2020 r. miał 132 tys. subskrybentów. Na kanale Echa Leśne TV w 2020 r. zamieszczono 188 filmów;
- wprowadzono poprawki do mechanizmu działania strony **www.lasy.gov.pl**. Oficjalna strona LP zanotowała ok. 7 mln odsłon;
- wprowadzono nowy layout graficzny kwartalnika „**Echa Leśne**”, dzięki któremu magazyn stał się bardziej nowoczesny i atrakcyjny wizualnie. Każdy numer czasopisma ukazuje się w nakładzie 25 tys. egzemplarzy.

Najważniejsze działania w ramach komunikacji społecznej to prowadzenie i koordynowanie ogólnopolskiej kampanii „**Dla lasu, dla ludzi**”, w ramach której zaplanowano działania komunikacyjne i edukacyjne mające na celu przybliżenie społeczeństwu trzech równoważnych funkcji lasów: przyrodniczej, społecznej i gospodarczej, oraz pokazanie, że rolą leśników jest pogodzenie zapewnienia trwałości lasu jako złożonego ekosystemu przyrodniczego, zaspokojenie oczekiwań społeczeństwa oraz potrzeb przemysłu drzewnego i rozwoju gospodarczego kraju.

Wśród działań CILP znajduje się również realizacja planu wydawniczego, dostosowanego do potrzeb promocyjnych i edukacyjnych Lasów Państwowych. W 2020 r. Centrum wydało drukiem 14 pozycji (w tym dodruki wydawnictw o charakterze promocyjnym), a 7 publikacji przygotowano do druku, który nastąpi w roku 2021. Były to publikacje branżowe i promocyjne w nakładach od kilkuset egzemplarzy do kilku tysięcy. Dużym powodzeniem cieszyła się publikacja *Dobre z lasu, czyli natura od kuchni*, a także pozycje *Sztuka fotografowania przyrody* i *Czy żubry ziewają*.

Działania podjęte przez Zespół Komunikacji Wewnętrznej warte podkreślenia to:

- funkcjonowanie **Portalu Pracowniczego Lasów Państwowych**, w którym można znaleźć najważniejsze informacje dotyczące działań DGLP oraz podległych jednostek. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. do Portalu Pracowniczego zalogowało się ponad 17 tys. pracowników;
- wydanie 11 numerów „**Głosu Lasu**”, w tym jednego podwójnego (lipcowo-sierpniowego); nakład magazynu wynosi 18 tys. egzemplarzy;
- przygotowanie i udostępnienie 35 wydań **newslettera** Lasów Państwowych, wysyłanego regularnie pocztą elektroniczną, a czytanego przez 93,7% pracowników.

13.2. Współpraca międzynarodowa

Rok 2020 zdominowała pandemia COVID-19, co w znacznym stopniu zmieniło plany i charakter działań w ramach współpracy międzynarodowej. Natomiast w UE był to czas bardzo intensywnych prac legislacyjnych związanych z realizacją inicjatyw zapowiedzianych przez Komisję Europejską w Europejskim Zielonym Ładzie (grudzień 2019 r.). Najważniejsze wyzwania w sprawach związanych z leśnictwem w Unii Europejskiej w minionym i bieżącym roku dotyczyły właśnie prac związanych z inicjatywami zawartymi w Europejskim Zielonym Ładzie. Inicjatywy te dotyczą m.in. Europejskiej Strategii Bioróżnorodności do 2030 r., rewizji europejskiego prawa o klimacie czy przygotowania nowej Strategii leśnej do roku 2030. Przedstawiciele Lasów Państwowych aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach m.in.:

- Grupy Roboczej Rady UE ds. leśnictwa (m.in. prace nad Strategią leśną do 2030 r.),
- Stałego Komitetu ds. Leśnictwa,
- Grupy Roboczej „Lasy i Natura” (m.in. wypracowanie definicji lasów pierwotnych, starodrzewów oraz opracowanie wytycznych dla leśnictwa bliższego naturze, *closer-to-nature-forestry*, i dla ochrony ścisłej),
- ministerialnego Zespołu ds. rewizji Rozporządzenia LULUCF (m.in. opiniowanie nowych propozycji związanych z rewizją europejskiego prawa o klimacie, dotyczących w szczególności zmian w rozliczaniu emisji i pochłaniania w sektorze użytkowania gruntów).

W innej niż dotychczas formule odbywały się międzynarodowe debaty i spotkania w ramach Forum Narodów Zjednoczonych ds. Lasów (UNFF), FOREST EUROPE, Komitetu Leśnego Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), Europejskiej Komisji Gospodarczej (UNECE), jak również Europejskiej Sieci Współpracy INTEGRATE (promującej integrację ochrony przyrody ze zrównoważoną gospodarką leśną).

Kontynuowana była także współpraca pomiędzy organizacjami zarządzającymi lasami państwowymi w Europie w ramach stowarzyszenia EUSTAFOR (The European State Forest Association). Jest to organizacja ciesząca się dużym uznaniem na europejskiej arenie. Lasy Państwowe należą do EUSTAFOR od początków powstania tej organizacji, która aktualnie liczy 30 członków pochodzących z 25 krajów europejskich. Ich zadaniem jest m.in. dostarczanie wiedzy eksperckiej na temat zrównoważonego i wielofunkcyjnego zarządzania lasami państwowymi w celu wspierania europejskiej polityki w zakresie leśnictwa.

14. Wybrane wskaźniki i parametry

1. W 2020 r. Lasy Państwowe wypracowały zysk (netto) w wysokości 487,6 mln zł, który przede wszystkim zwiększył kapitał zasobów PGL Lasy Państwowe.
2. Przeciętny koszt utrzymania pracownika Służby Leśnej w nadleśnictwie za 2020 r. wyniósł 141,9 tys. zł.
3. Utrzymanie Służby Leśnej oraz pozostała działalność administracyjna i nadzór nad lasami innych własności w nadleśnictwach kształtowały się na poziomie 41,6% kosztów ogółem tych jednostek.
4. Koszty ogólnogospodarcze stanowiły 0,4% kosztów nadleśnictw ogółem i w przeliczeniu na jedno stanowisko robotnicze wyniosły 18,3 tys. zł.
5. Przychody nadleśnictw z tytułu sprzedaży drewna stanowiły 92,2% ich przychodów ogółem.
6. Przeciętne miesięczne zatrudnienie w Lasach Państwowych w roku 2020 zmalało o 436 etatów w stosunku do roku 2019, tj. na stanowiskach robotniczych nastąpił spadek o 181 etatów, a na stanowiskach nierobotniczych o 255 etatów.
7. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w PGL Lasy Państwowe zatrudnionych było 25 671 osób, tj. o 731 osób mniej niż w ostatnim dniu 2019 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie za 2020 r. wyniosło	7 841,0 zł
w tym:	
a) w Służbie Leśnej nadleśnictw	8 446,4 zł
b) na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną ogółem	6 391,0 zł
w tym:	
– nadleśnictw	6 084,7 zł
– zakładów	7 831,5 zł
c) na stanowiskach robotniczych (robotnicy stali) ogółem	5 806,4 zł
w tym:	
– nadleśnictw	5 902,8 zł
– zakładów	5 354,2 zł

15. Podsumowanie

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, jako podmiot gospodarki narodowej, obecnie działające na mocy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, to największy w Unii Europejskiej wyspecjalizowany podmiot zarządzający lasami publicznymi. W imieniu Skarbu Państwa gospodarujemy na blisko 7,0 mln ha zalesionej powierzchni leśnej, co oznacza, że pod naszą opieką znajduje się 76% lasów w kraju. To ogromna odpowiedzialność w wymiarze przyrodniczym, społecznym, gospodarczym oraz szeroko pojętego bezpieczeństwa ekologicznego Polski i Polaków.

Lasy Państwowe prowadzą trwale zrównoważoną, wielofunkcyjną gospodarkę leśną, która godzi ochronę zasobów przyrodniczych z potrzebą ich szerokiego udostępnienia społeczeństwu oraz rozsądnego użytkowania z korzyścią dla obywateli i gospodarki kraju. Pod względem tworzonych na gruntach w ich zarządzie form ochrony przyrody Lasy Państwowe są liderem w sferze pielęgnowania różnorodności biologicznej w polskich lasach.

Warto zauważyć, że na podstawie przepisów prawa na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych znajdują się powierzchnie, na których trwale lub czasowo nie prowadzi się pozyskania drewna. Wśród tych powierzchni znajdują się rezerваты przyrody, strefy ochrony wybranych gatunków, ostoje ksylobiontów, siedliska łąkowe, wilgotne i bagienne oraz część lasów ochronnych. Ponadto, prawidłowość prowadzonych przez nas działań potwierdzają przyznawane od wielu lat jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych międzynarodowe certyfikaty. Na koniec 2020 r. ponad 95% lasów w LP objętych było certyfikacją zrównoważonej gospodarki leśnej. Lasy Państwowe prowadzą i finansują również wiele programów czynnej ochrony różnych gatunków flory i fauny, np. cisa, głuszca, cietrzewia, rybołowa, żubra.

Jednocześnie Lasy Państwowe dostarczają na rynek ponad 90% surowca drzewnego zużywanego przez polskich przedsiębiorców i pozostałych obywateli. Drewno jest podstawą funkcjonowania sektorów przemysłu i usług zatrudniających w sumie ok. 350 tys. osób, w tym takich branż, jak meblarska, papiernicza lub stolarki okiennej i drzwiowej, stanowiących siłę napędową polskiej gospodarki, zwłaszcza eksportu. Przy tym aż blisko 50% drewna pozyskiwanego w Lasach Państwowych pochodzi z cięć przedrębnych (pielęgnacyjnych), a więc z usuwania wybranych drzew spośród wielu rosnących na danej powierzchni. Tylko ok. 20% surowca pozyskujemy ze zrębów zupełnych (o maksymalnej powierzchni do 4 ha).

Lasy Państwowe umożliwiają też obywatelom korzystanie z ich prawa do powszechnego dostępu do lasów publicznych w sposób bezpieczny i atrakcyjny, przeznaczając znaczne nakłady

na leśną infrastrukturę turystyczną oraz występując z bogatą ofertą edukacyjną skierowaną do społeczeństwa.

Najpoważniejszym obecnie wyzwaniem dla Lasów Państwowych są niekorzystne skutki obserwowanych zmian klimatycznych, wpływające istotnie na lasy. Ich efektem są coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe o charakterze kłęskowym, narastający problem niedostatecznej ilości wody w ekosystemach leśnych, a w związku z tym m.in. rosnące ryzyko pożarowe i coraz poważniejsze gradacje szkodników niszczących drzewostany w stopniu zagrażającym trwałości lasów w niektórych regionach Polski. Lasy Państwowe przygotowują się do tych wyzwań na wiele sposobów. Stale rozwijamy i udoskonalamy system ochrony przeciwpożarowej, na który przeznaczamy co roku ok. 97 mln zł. Połowa z blisko 52,6 tys. km dróg leśnych w Lasach Państwowych to jednocześnie dojazdy pożarowe.

Tylko w 2020 r. w Polsce wybuchło blisko 6627 pożarów lasów wszystkich własności, z czego na terenie Lasów Państwowych 2274 (bez poligonów). Lasy Państwowe dokładają wszelkich starań, aby nawet mimo coraz trudniejszych warunków, to niebezpieczeństwo było jednak pod kontrolą – choć zarządzamy $\frac{3}{4}$ powierzchni polskich lasów, na gruntach w naszym zarządzie wybucha tylko $\frac{1}{3}$ wszystkich pożarów lasów w kraju. Co ważne, każdego roku w Lasach Państwowych przeciętna powierzchnia pożaru lasu utrzymuje się na stałym poziomie 0,23 ha, co oznacza, że są one szybko wykrywane i gaszone, zanim zdążą się rozprzestrzenić i wyrządzić większe szkody.

Zmiany klimatu wpływają również na pogorszenie się stanu sanitarnego lasów. Wzrost temperatur, spadek poziomu wód gruntowych i mała ilość opadów powodują osłabienie wielu gatunków drzew. Osłabione suszą drzewa stają się bardziej podatne na choroby oraz atak patogenów grzybowych, pasożytów i szkodników owadzych, które w końcu prowadzą do ich obumarcia. Koszty ochrony lasu tylko przed szkodnikami owadziemi przekroczyły 29,5 mln zł rocznie. W ramach cięć sanitarnych usuwamy z lasu drzewa zasiedlone przez szkodniki lub już obumarłe w wyniku działania różnych czynników. Jest to konieczne, by ograniczyć w miarę możliwości szybkość i zasięg rozprzestrzeniania się gradacji szkodników (czyli przerzucania się ich na drzewostany jeszcze zdrowe). W 2020 r. w Lasach Państwowych usunięto łącznie ok. 4,3 mln m³ posuszu (bez wywrotów i złomów). Cięcia sanitarne umożliwiają leśnikom przyspieszenie procesu, który naturalnie potrwałoby znacznie dłużej (zamieranie drzewostanów i powolne ich odnawianie się, przemiany sukcesyjne). Każdorazowo, w miejsce usuwanych zmarłych drzew sadzone są nowe, przy czym w miejsce częstych dawnych monokultur, czyli lasów jednogatunkowych (np. świerkowych w górach, sadzonych jeszcze przez zaborców), sadzone są gatunki lepiej dostosowane do danego siedliska, a tym samym bardziej odporne na różne zagrożenia.

Lasy Państwowe podejmują też przedsięwzięcia, które w dłuższej perspektywie pozwolą lepiej przystosować lasy do nowych warunków i zagrożeń. W obliczu zmian klimatu najważniejsze jest przede wszystkim zatrzymanie jak największej ilości wody w lesie. Od wielu lat Lasy Państwowe pracują nad przywracaniem naturalnego biegu cieków, odtwarzaniem naturalnych i budowaniem sztucznych akwenów, odtwarzaniem mokradeł i torfowisk itp. Działania te, określane mianem małej retencji, zatrzymują wodę w lesie, przeciwdziałając skutkom suszy i zamieraniu lasów, tworzą nowe siedliska dla wielu gatunków, zwłaszcza ptaków i ryb, a w sezonie powodziowym ograniczają odpływ wody na tereny zamieszkałe. Zbiorniki retencyjne w razie potrzeby mogą pełnić rolę źródła wody dla strażaków.

Lasy Państwowe mogą same sprostać wskazanym wyżej poważnym wyzwaniom dzięki wyjątkowej formie organizacyjnej i prawnej, w jakiej funkcjonują. Umożliwia ona przede wszystkim prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej i realizację wielu działań na rzecz szeroko pojętego dobra publicznego bez korzystania z pieniędzy podatników – na własny rachunek i ryzyko gospodarcze, na zasadzie samofinansowania, a także szybkie i skuteczne reagowanie oparte na własnych rezerwach finansowych w wypadku sytuacji kryzysowych. Rozsądne planowanie kosztów i przychodów oraz efektywna realizacja wszystkich zadań z zakresu gospodarki leśnej pozwalają Lasom Państwowym od wielu lat zachowywać stabilność finansową.

W roku 2020 Lasy Państwowe osiągnęły przychody o wartości 8,61 mld zł, przy kosztach na poziomie 8,10 mld zł i wypracowały wynik finansowy netto w łącznej kwocie 487 mln zł. Działając w coraz trudniejszych warunkach, prowadzimy odpowiedzialną politykę finansową. Rok 2020, z uwagi na pandemię koronawirusa, był rokiem szczególnym. Problemy ze sprzedażą drewna na rynku surowca drzewnego wpłynęły na niższe niż planowane przychody. Stąd też z uwagi na brak realizacji planowanych przychodów podjęto szereg działań mających na celu monitorowanie i dyscyplinowanie wydatków polegające m.in. na zaostrzeniu zasad spójnej polityki kadrowej, ograniczeniu lub przesunięciu w czasie realizacji części zadań kosztowych i inwestycyjnych. Między innymi dzięki tym działaniom założony cel, tj. zapewnienie i utrzymanie płynności finansowej w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych, przy jednoczesnym terminowym regulowaniu wszystkich zobowiązań względem kontrahentów, własnych pracowników oraz Skarbu Państwa, został osiągnięty.

Niezależnie od obowiązkowych danin, Lasy Państwowe corocznie przeznaczają duże środki i ogromny wkład pracy leśników na realizację przedsięwzięć ważnych dla przyrody, społeczeństwa i państwa, które co do zasady leżą w gestii innych podmiotów. W roku 2020 na

dofinansowanie budowy, remontów i modernizacji samorządowych dróg publicznych oraz przedsięwzięcia wspólne z samorządami, Lasy Państwowe przekazały z funduszu leśnego oraz środków własnych nadleśnictw ponad 19,5 mln zł. Kolejne 30 mln zł z funduszu leśnego przekazaliśmy na wsparcie parków narodowych, a 2,0 mln zł na sporządzenie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów prywatnych, wspomagając ich właścicieli oraz starostów, do których należy nadzór nad lasami prywatnymi. Corocznie nadleśnictwa przeznaczają darowizny na różne cele użyteczne społecznie, w 2020 r. była to kwota ok. 17,5 mln zł.

To tylko wybrane przykłady. Rzadko dostrzeganą i nienależycie docenianą jest działalność Lasów Państwowych w zakresie edukacji leśnej, która uzupełnia na tym polu państwowy system edukacji. Każdego roku przez leśników prowadzone są zajęcia w terenie lub w szkołach, warsztaty w naszych punktach i ośrodkach edukacji leśnej lub wycieczki po ścieżkach dydaktycznych (w sumie ok. 6 tys. obiektów edukacyjnych). Działalność ta angażuje w różnym stopniu blisko 5 tys. pracowników LP, w tym kilkuset profesjonalnych edukatorów. W 2020 r. ze względu na ograniczenia sanitarne spowodowane pandemią koronawirusa (lockdown, ograniczenia w działalności placówek oświatowych, czasowe zamknięcie infrastruktury edukacyjnej i turystycznej itp.) z dotychczasowych tradycyjnych form edukacji oferowanych przez Lasy Państwowe, głównie w oparciu o obiekty edukacyjne, skorzystało znacznie mniej osób niż w latach poprzednich.

Wszystko to nie byłoby możliwe bez kompetentnej i wykształconej załogi, którą według stanu na koniec 2020 r. tworzyło 25 671 pracowników. Leśnicy mają dziś wszechstronną wiedzę z wielu dziedzin: planują, co, gdzie, kiedy, w jakim rozmiarze i za ile powinno zostać w lesie wykonane oraz koordynują i nadzorują realizację zaplanowanych prac, którą zlecają prywatnym zakładom usług leśnych, wybieranym w przetargach. Lasy Państwowe w 2020 r. wydały na usługi leśne blisko 2,82 mld zł, co stanowi ok. 35% ich kosztów. Dzięki tym środkom prywatny rynek usług leśnych istnieje i rozwija się, dając pracę od 40 do 50 tysiącom osób, w przeważającej mierze na terenach wiejskich.

Łącząc funkcje ekologiczne, społeczne i gospodarcze, Lasy Państwowe w praktyce skutecznie realizują hasło „Dla lasu, dla ludzi”.

Warszawa, 18 maja 2021 r.

p.o. DYREKTORA GENERALNEGO
Lasów Państwowych

Józef Kubica

